

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

2011

Tomi Aunio

SUOMEEN INTEGROITUMISEN JA TYÖLLISTYMISEN ONGELMAT

– laadullinen tutkimus Turun ammattikorkeakoulun
IT Degree -koulutusohjelman opiskelijoista

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

6.10.2011 | 61

Ohjaaja: Riikka Kulmala

Tomi Aunio

SUOMEEN INTEGROITUMISEN JA TYÖLLISTYMISEN ONGELMAT – laadullinen tutkimus Turun ammattikorkeakoulun IT Degree - koulutusohjelman opiskelijoista

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, joka on kehittämistyö Turun ammattikorkeakoululle. Tutkimuksen kohteena ovat Turun AMK:n IT Degree -koulutusohjelmassa opiskelevat ulkomaalaiset opiskelijat. Opinnäytetyössä on selvitetty, minkälaisia ongelmia nämä opiskelijat kohtaavat Suomeen integroitumisessa, harjoittelupaikan hankkimisessa sekä työllistymisessä. Lisäksi on selvitetty, miten AMK:n taholta voitaisiin helpottaa harjoittelupaikan saantia ja mitä etuja ulkomaalaistaustainen harjoittelija tuo yrityksille.

Empiirinen tutkimusmateriaali on kerätty haastattelemalla IT Degreeen 1. vuosikurssin ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita sekä viittä Turun seudulla toimivaa IT-alan työnantajaa. Opiskelijoiden haastattelu tehtiin sähköisesti Webropol-kyselyn avulla. Työnantajien haastattelu toteutettiin puolistrukturoidulla haastattelumallilla. Opiskelijahaastatteluiden Webropol-kyselypohja sekä työnantajille annettu haastattelulomake ovat kokonaisuudessaan liitteenä.

Tutkimuksen lopputulosten perusteella havaittiin, että merkittävin este vastavalmistuneiden opiskelijoiden työllistymiselle on suomen kielen taidon puute. Suomen kielen osaamisen merkitystä korostettiin jokaisessa yrityksessä, joissa haastattelut tehtiin. Muita esteitä Suomeen työllistymiselle ja integroitumiselle olivat IT-alan työnantajien osalta pelko ulkomaalaisia kohtaan sekä kulttuurilliset erot suomalaisten ja ulkomaalaisten välillä. Opiskelijoiden osalta integroitumista haittaavia seikkoja olivat harjoittelupaikkojen saannin yleinen vaikeus Turun alueella. Toinen syy on se, että vain harva yritys on valmis ottamaan ulkomaalaistaustaisia harjoittelijoita puutteellisen suomen kielen taidon takia, sillä tällaiset henkilöt koetaan usein ylimääräiseksi painolastiksi muiden töiden ohella.

ASIASANAT:

ammattikorkeakoulut, opiskelijat, ulkomaalaiset, integroituminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Library and Information Sciences

6.10.2011 | 61

Instructor: Riikka Kulmala

Tomi Aunio

INTEGRATION TO FINLAND AND TO FINNISH WORKING LIFE – A qualitative study of students in the IT Degree Programme at Turku University of Applied Sciences

This thesis explores students' integration into the Finnish working life in the 21st century. The research subjects of the thesis are the foreign students studying in the Degree Programme in IT Technology (=IT Degree) in the Turku University of Applied Sciences (=TUAS).

The thesis consists of six chapters: the first chapter is the introduction, the second chapter describes theoretical backgrounds of the study and the third chapter describes the study methodology used for the thesis. The fourth chapter deals with the IT Degree student interviews. The fifth chapter presents the interviews of representatives from five different companies of the IT field that operate in the Turku region. One of the interviewees is a representative of a recruiting facility for TUAS students and the rest of the interviewees are company CEOs. Chapter six is the summarizing chapter which highlights the conclusions of the study. In the end of the thesis, there is list of references and, finally, the interview forms in the appendix section.

The following topics were discussed in the interviews: what should be done by TUAS to help foreign students to integrate better into Finland?, how could TUAS support the integration process as much as possible?, what kind of attitudes do the IT employers in the Turku region have towards graduates with foreign background?, what kind of attitudes foreign students have towards employment and integration into Finland?

As a result, it was found that the main obstacle for students to get a practice job is the language barrier and, in particular, the students' insufficient skills in the Finnish language. The interviews of the IT company employers clearly show that all of the employers strongly emphasized the importance of an applicant's Finnish language skills. This was because of the fact that most of the tasks that trainees carry out in the practical training period involve the use of the Finnish language because the customers are usually Finns and they want to use Finnish when doing business with a company. Other possible obstacles for students' integration are cultural differences between people from different ethnic backgrounds, e.g. Finns vs. Asians. In some cases, the CEOs stated that students with foreign background caused inconvenience for the companies because orientation, familiarization etc. consume valuable resources in the IT business world.

KEYWORDS:

universities, foreigners, students, integration

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 TEOREETTINEN VIIITEKEHYS	11
2.1 Viitekehys	11
2.2 Käsitteet ja teoreettiset lähtökohdat	12
3 TUTKIMUSMENETELMÄ	15
3.1 Laadullinen tutkimus	15
3.2 Käytetyt tutkimusmenetelmät	16
3.3 Webropol-ohjelma	17
3.4 Opiskelijoiden haastattelu	18
3.5 Opiskelijahaastattelun toteutus	18
3.6 Yrityshaastattelut	19
3.7 Yrityshaastatteluiden toteutus	20
4 OPISKELIJOIDEN HAASTATTELU	21
4.1 Taustatiedot haastateltavista	21
4.2 Opiskelumaan ja korkeakoulun valitseminen	21
4.3 Suomeen saapuminen ja orientoituminen	22
4.4 Suomen kieli ja kulttuuri	24
4.5 Opiskelu Turun AMK:ssa	24
4.6 Opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmat	25
5 YRITYSHAASTATTELUT	26
5.1 Yritys 1	26
5.2 Yritys 2	30
5.3 Yritys 3	34
5.4 Yritys 4	38
5.5 Yritys 5	41
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	44
LÄHTEET	47

LIITTEET

Liite 1. Webropol-kysely Turun AMK:n IT Degreeen 1. vuosikurssin ulkomaalaisille opiskelijoille

Liite 2. Haastattelukysymykset Turun seudun IT-alan työnantajille

KUVAT

Kuva 1. Kaavio opinnäytetyön viitekehyksen linkittymisestä eri tahoihin

12

KÄYTETYT LYHENTEET

back office -työt	Yrityksen ylläpitoon liittyvät taustatyöt
CEO	Chief executive officer (<i>engl.</i>) = (yrityksen) toimitusjohtaja
CIMO	Centre for International Mobility(=Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaatio) (CIMO 2011)
integroituminen	Integroitumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä sopeutumista vieraisiin olosuhteisiin, kulttuuriin ja kieleen
IT Degree	Turun AMK:n Degree Programme in Information Technology -koulutusohjelma (Turun AMK 2011)
Kela	Kansaneläkelaitos (Kela 2011)
KITI	Turun AMK:n Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma (Turun AMK 2010)
kv-opiskelija	Kv-opiskelijalla tarkoitetaan ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa, joka suorittaa koko AMK-insinööritutkintonsa Suomessa
TUAS	Turku University of Applied Sciences (=Turun AMK:n englanninkielinen nimi) (Turun AMK 2011)
Webropol	Ohjelmisto, jonka avulla voidaan laatia erilaisia kyselyitä sekä paperiversioina että sähköisessä muodossa

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka toimeksiantaja on Turun ammattikorkeakoulun (=Turun AMK) Tietoliikenteen ja sähköisen kaupan tulosalue. Työ on laadullinen tutkimus, jossa selvitetään IT Degree -koulutusohjelman ulkomaalaisten opiskelijoiden Suomeen integroitumiseen ja työllistymiseen liittyviä haasteita.

Tausta

Turun AMK:ssa on kolme vieraskielistä koulutusohjelmaa (Turun AMK 2010). Yksi niistä on Degree Programme in Information Technology eli englanninkielinen IT-alan insinöörikoulutusohjelma, johon tämä työ keskittyy. Ohjelma on toiminut AMK:ssa vuodesta 2001 (Opinto-opas 2001–2002, 82). Ennen vuotta 2001 koulutusohjelma toimi nimellä Degree Programme in Data Communications (Opinto-opas 2002–2006, 6).

Koulutusohjelmassa suoritettava tutkinto on nimeltään Bachelor of Engineering, Insinööri (AMK), joka on alempi korkeakoulututkinto. Tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä, ja opintojen suunniteltu kesto on neljä vuotta. Koulutusohjelmaan valitaan vuosittain 40 uutta opiskelijaa. Suomalaisia koulutusohjelmassa opiskelee vain muutamia, valtaosa opiskelijoista on ulkomaalaisia. (Turun AMK 2011.)

IT Degreeen koulutusohjelmassa, kuten muissakin tekniikan alan koulutusohjelmissa, on jo pitkään ollut ongelmana se, että vastavalmistuneet insinöörit eivät jää Suomeen töihin vaan lähtevät ulkomaisille työmarkkinoille, palaavat heti kotiseudulle tai lähteävät jatkamaan toisen tutkinnon opiskelua muualla (Suomen Kuvalehti 2009). Yleisesti ulkomaalaiset opiskelijat pitävät kuitenkin Suomen korkeakouluja hyvinä ja korkeatasoisina opiskelupaikkoina (Taloussanomien 2011). Vaikea ongelma on myös se, että moni ulkomaalainen opiskelija tulisi Suomeen jäädäkseen, mutta joutuu lähtemään valmistuttuaan sen takia, ettei oman alan töitä ole ollut mahdollista saada. Muita ongelmia ovat

mm. lyhyet työnetsintäajat ja se, että ulkomaalaisten opiskelijoiden oleskelulupa Suomessa päättyy yleensä hyvin pian valmistumisen jälkeen (Tuima 2010). Siispä koulutusohjelman nykytilannetta halutaan kehittää, jotta osaava ja korkeasti koulutettu työvoima jäisi töihin Suomeen.

Suomalainen korkeakoulutus on vielä toistaiseksi ilmaista. Tästä juontaa juurensa toinen tärkeä painopiste, jonka mukaan tarpeeton resurssien haaskaaminen tulisi pitää minimissä. Tosiasia on se, että sellaisen koulutusjärjestelmän ylläpito, jossa ulkomaalaiset opiskelijat voivat suorittaa korkeakoulututkinnon maksutta, ei ole ilmaista järjestelmän ylläpitäjille eli tässä tapauksessa kunnalle. Ilmaisuus on kuitenkin harvinaista esim. muualla Euroopassa tai Yhdysvalloissa, jossa korkeakoulutus on lähes poikkeuksetta sidottu lukukausimaksuihin (Maatiето 2011) (Jyväskylän yliopisto 2011).

AMK:n taholta halutaan painottaa sitä, että IT Degree on koulutusohjelmana kilpailukykyinen verrattuna maailman muihin korkeakouluihin. Lisäksi on pidetty tärkeänä, että koulutusohjelmaa pystytään kehittämään siten, että se tukee korkeakoululle asetettuja tavoitteita – nyt ja tulevaisuudessa.

Yksi päätavoite on opiskelijoiden valmiuksien kehittäminen siten, että he voivat valmistuttuaan toimia kansainvälisessä ja monikulttuurisessa työelämässä. Muita päätavoitteita on mm. opiskelija- ja harjoittelijaliikkuvuuden ylläpitäminen sekä kansainvälisten yhteistyöhankkeiden toteuttaminen yritysten kanssa. (Turun AMK 2011.)

Työn tavoitteet ja tutkimusongelma

Tämän työn tavoitteena on selvittää, millaisia ongelmia IT Degreeen ulkomaalaiset opiskelijat kohtaavat integroituaan Suomeen ja suomalaiseen työelämään. Lisäksi selvitetään, miten kohdattuja ongelmia voitaisiin ratkaista opiskelijoiden sekä työnantajien näkökulmasta. Työn tuloksia hyödynnetään suunniteltaessa toimenpiteitä ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumisen parantamiseksi sekä ulkomaalaismyönteisen asenteen vahvistamiseksi Turun alueen yrityksissä.

Tarkennettuna työn tavoitteet ovat seuraavat:

1. Mitä toimenpiteitä AMK:n näkökulmasta tulisi tehdä, jotta ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumista voitaisiin tukea mahdollisimman paljon?
2. Millaiset asenteet Turun seudun IT-alan työnantajilla on vastavalmistuneita ulkomaalaisia kohtaan?
3. Millaiset asenteet ulkomaalaisilla opiskelijoilla on työllistymistä ja Suomeen integroitumista kohtaan?

Työssä hyödynnetään joulukuussa 2010 kerättyä empiiristä materiaalia. Materiaali kerättiin siten, että IT Degreeen opiskelijoiden täytettäväksi lähetettiin sähköisessä muodossa oleva haastattelulomake. Kysely oli muodoltaan puolistrukturoitu, ja siihen vastasi yhteensä 24 opiskelijaa.

IT-alan työnantajien osalta tiedonkeruu toteutettiin puolistrukturoidulla haastattelulla keväällä 2011 kunkin yrityksen omissa tiloissa. Tutkimusjoukko koostui viidestä IT-alan yrityksestä.

Cosmos Network -hanke

Opinnäytetyö on sidoksissa Cosmos Network -nimiseen projektiin, jossa AMK on mukana. Cosmos Network -hankkeessa ovat mukana lisäksi Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus, Aalto yliopisto, Helsingin Kauppakorkeakoulu, Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitos (innovaatiotutkimus), Turku Science Park Oy, IT-Salonen Oy sekä kaksi ulkomaista tahoja: Hogeschool Utrecht Hollannista ja INESC Porto – Institute for Systems and Computer Engineering Portugalista. Projekti on alkanut 1.1.2010, ja se päättyy 31.12.2012. Projektissa haetaan ratkaisuja mm. seuraaviin asioihin:

”1. Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden ja valmistuneiden alihyödyntäminen elinkeinoelämässä. Poistetaan ulkomaalaistaustaisten tekniikan opiskelijoiden koulutukseen pääsyyn, harjoittelupaikkoihin ja työllistymiseen liittyviä esteitä yhdessä pk-sektorin yritysten kanssa.

3. Valmennetaan ennakoivasti Varsinais-Suomen pk-sektorin yrityksiä ja työorganisaatioita kehittämiseen, johtamiseen ja muutokseen monikulttuurisessa globaalissa toimintaympäristössä”. (Turun AMK 2011).

Opinnäytetyön kautta saatavia tutkimustuloksia voidaan myöhemmin hyödyntää Cosmos-hankkeessa. Tutkimuksesta saadut tulokset ja tehdyt johtopäätökset ovat merkityksellisiä, sillä vastaavaa opinnäytetyötä tai muuta tutkimusta ei ole aiemmin tehty.

CIMO

Opinnäytetyössä hyödynnetään Centre for International Mobility eli CIMO:n keräämää tietoa ulkomaalaisista opiskelijoista. CIMO-organisaatio on perustettu vuonna 1991 ja se sijaitsee Helsingin Hakaniemessä. CIMO:n päätehtävänä on edistää kansainvälisyyttä ja sen ylläpitämistä suomalaisessa koulutuksessa, työelämässä ja varsinkin nuorten ihmisten parissa. Hallinnollisesti CIMO toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa, mutta kuitenkin siten, että se on oma, itsenäinen virastonsa. (CIMO 2011.)

CIMO:n kautta on mahdollista mm. hakea opiskelijavaihtoon ulkomaille, hakea harjoittelupaikkaa ulkomailta tai saada apurahaa, mikäli päättää lähteä opiskelemaan toiseen maahan. CIMO ei toimi pelkästään Suomessa vaan myös Euroopan unionin sisällä, sillä CIMO:n vastuualueisiin kuuluu EU:n koulutus- ja nuoriso-ohjelmien toimeenpaneminen. CIMO pyrkii myös kehittämään Suomen kielen ja kulttuurin tunnettuutta ulkomaisissa korkeakouluissa. (CIMO 2011.)

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tähän työhön valittu viitekehys tarkastelee tutkimusongelmaa opiskelijoiden, työnantajien ja Turun AMK:n näkökulmasta. Näkökulman valintaa kutsutaan teoreettiseksi viitekehyyksi. Näkökulman valinnalla aihe saadaan rajattua juuri halutunlaiseksi, räätälöidyksi kokonaisuudeksi. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautuu olettamukseen, jonka mukaan ulkomaalaiset opiskelijat eivät integroidu hyvin Suomeen tai ainakin integroitumista tulisi vahvistaa.

2.1 Viitekehys

Näkökulman rajaaminen jäsentää monella tavalla työn tekemistä ja täten varmistaa, että keskitytään oikeaan asiaan. Aiheen valinta ja rajaaminen sanelee täysin viitekehyyksen valinnan. Tarkoituksena oli rajata aihe siten, että keskitytään vain ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumiseen ja työllistymiseen eikä yleisesti em. kahteen aiheeseen. Rajausta oli pakko tehdä, jotta estetään työn paisuminen liian laajaksi. Samalla saavutetaan sopivan tiivis ja helposti ymmärrettävissä oleva opinnäytetyö.

Viitekehyyksen teoreettisena lähdemateriaalina on käytetty Taina Kinnusen tekemää tutkimusta ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumisesta Suomeen:

Kinnunen, Taina (2003), "If I can find a good job after graduation, I may stay" Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden integroituminen Suomeen. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO ja Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs. CIMO Occasional Paper 2B/2003.

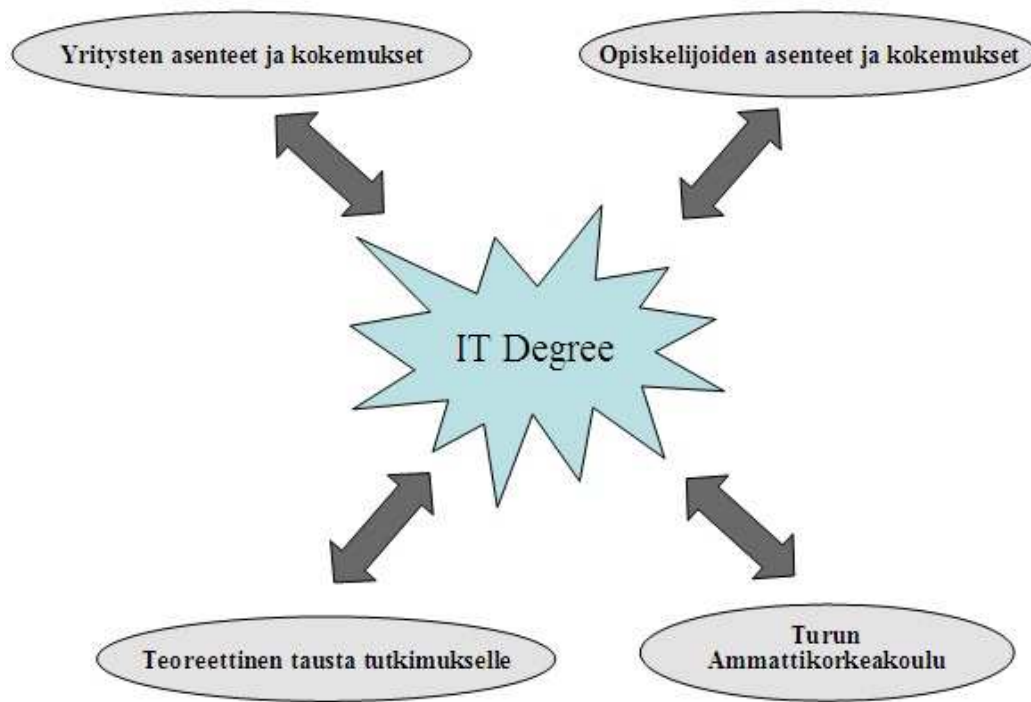
Toisena lähteenä on Irma Garamin kirjoittama julkaisu:

Garam, Irma (2009): Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Fakta – tietoja ja tilastoja -sarja osa 2/2009. CIMO.

Tärkein syy siihen, miksi Taina Kinnusen tekemä tutkimus valittiin lähdemateriaaliksi on se, että tutkimukset ovat tuoreita, sillä ne on tehty 2000-luvulla. Lisäksi tutkimukset keskittyvät juuri ulkomaalaisiin opiskelijoihin, ja haastateltujen opiskelijoiden joukossa on paljon tekniikan alan opiskelijoita. Kolmas valintaperuste oli se, että muita vastaavanlaisia, riittävän ajantasalla olevia, tutkimuksia ei ole tehty. Syy lähteiden vähäiseen lukumäärään on se,

ettei aiheesta ole saatavilla riittävän uusia tutkimuksia, koska aihetta ei ole Suomessa juurikaan tutkittu.

Kuva 1 nivoo yhteen opinnäytetyön viitekehykseen kuuluvat osapuolet. Tärkein yksittäinen tekijä, josta viitekehys rakentuu, on teoreettinen lähdemateriaali eli aiemmat tutkimukset ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden integroitumisesta.

Kuva 1. Kaavio viitekehysten linkittymisestä opinnäytetyön eri tahoihin.

2.2 Käsitteet ja teoreettiset lähtökohdat

Latinan kielestä johdettu sana *integraatio* merkitsee eheyttämistä ja integroituminen vastaavasti eheyttymistä eli sitä, miten erilaiset ainekset pystyvät sulautumaan keskenään yhteen siten, että muodostuu tasapainoinen kokonaisuus (Kinnunen 2003, 14–15). Integroitumista voidaan siis pitää myönteisenä asiana, johon liittyy positiivinen arvolutaus, sillä integraatio on

päinvastainen ilmiö esimerkiksi syrjäytymiselle tai eristäytymiselle. Integroituminen viittaa myös jonkin asian tai kokonaisuuden keskellä olemiseen, ja siihen, että yksilö toimii yhteiskunnassa niin kuin kuka tahansa muukin yhteiskunnan jäsen. (Kinnunen 2003, 15.)

Tässä opinnäytetyössä integroitumisen käsitteellä tarkoitetaan ennen kaikkea myös sulautumista ja sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Ulkomaalaisella tutkinto-opiskelijalla tarkoitetaan opiskelijaa, joka asuu Suomessa ja on tullut suomalaiseen korkeakouluun suorittamaan koko tutkinnon. Ulkomaalaisella opiskelijalla ja vaihto-opiskelijalla on siis selkeä ero, koska vaihtoon tulleet opiskelijat ovat Suomessa tavallisesti vain joitakin kuukausia, lukukauden tai yhden lukuvuoden.

Todettakoon vielä, että Suomessa opiskelevista ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista on saatavilla melko vähän tutkimustietoa. Tutkimusten vähyys voi johtua jo pelkästään siitä, että opiskelijaliikkuvuus on uusi asia, sillä vaihto-opiskelu on ollut yleistä jo vuosikymmeniä, mutta kokonaisen tutkinnon suorittaminen ulkomailla alkoi yleistyä suomalaisissa korkeakouluissa vasta 1980-luvun lopussa. Tästä syystä 1990-lukua ja sitä seurannutta 2000-luvun alkua voidaan pitää kansainvälistymisen ensimmäisinä vuosikymmeninä. Mainittakoon, että Suomeen saapuneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä kohosi muutamasta sadasta 6 000:een ja Suomesta lähteneiden määrä yksittäisistä opiskelijoista yli 7 000 opiskelijaan. (Kinnunen 2003, 9.)

Syitä siihen, miksi Suomessa ylipäätään järjestetään vieraalla kielellä annettavaa korkeakoulutusta on se, että koulutuksen tarjoamisella pyritään kehittämään Suomen kansainvälistymistä, lisäämään ulkomaalaisen työvoiman saantia sekä parantamaan opiskelijaliikkuvuutta (Garam 2009, 2). Suomen kannalta kansainvälisyyden käsite on kuitenkin hieman häilyvä: Suomessa vieraskieliset koulutusohjelmat ovat poikkeuksetta englanninkielisiä, joten Suomessa vieraskielisyys tarkoittaa lähinnä englanninkielisyyttä. Pelkkä englanninkielisyys rajaa hieman Opetusministeriön luomia tavoitteita, joiden mukaan korkeakoulutuksen pitäisi olla kansainvälistä ja monikulttuurisuutta edistävää (Garam 2009, 4). Toisaalta tämä on positiivinen seikka, sillä

englanninkielisillä opinnoilla on väistämättä myönteinen vaikutus opiskelijoiden englannin kielen osaamisen ja ilmaisun kehittymisen kannalta. Vielä kun asiaa tarkastelee IT-alan perspektiivistä, jossa työkieli on englanti, maasta tai maanosasta riippumatta.

Tärkein syy vieraskielisen koulutuksen kehittämiseen lienee se, että koulutuksen tuottamat lopputulokset saataisiin vastaamaan mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita. Kehittämistarvetta ei siis luo pelkästään se, että Suomeen pitäisi saada ulkomaalaista työvoimaa vaan nimenomaan suomalaisten työmarkkinoiden luomat tarpeet uudelle osaamiselle. Lisäksi kehittämistarvetta korostaa suomalaisen ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyys eli se, miten yksi koulutuksen päätavoitteista on saattaa valmistuneet opiskelijat työelämään mahdollisimman joustavasti. (Garam 2009, 3.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄ

Opinnäytetyössä käytetty tutkimusmenetelmä on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Aineisto kerättiin kaksivaiheisesti: strukturoitu kysely (=Webropol) ja puolistrukturoidut haastattelut. Opiskelijoiden haastattelu toteutettiin strukturoituna kyselynä siten, että suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joissa on valmiiksi annetut vastavaihtoehdot, vastaavasti haastattelussa oli avoimia kysymyksiä vain muutama. Yrityshaastattelut olivat luonteeltaan lähinnä puolistrukturoituja, haastattelukysymykset jaettiin aihealueiden mukaan osioihin kuten opiskelijahaastattelussa.

3.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tärkein lähtökohta lienee todellisuuden kuvaaminen sellaisena kuin se havaitaan. Samalla otetaan huomioon myös se, että todellisuus on yleensä hyvin monisyinen ja lukemattoman monesta pienestä asiasta koostuva kokonaisuus. Tästä huolimatta laadullisessa tutkimuksessa on tarkoitus muodostaa kokonaiskuva tutkitusta aihealueesta. (Hirsjärvi et al., 2007, 157.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan usein kerättyä syvällistä tietoa, jonka pohjalta ei ole tarkoitus tehdä yleistyksiä vaan ymmärtää tutkimusongelmaa paremmin. Tällaisen tiedonkeruun pohjalta voidaan kuitenkin muodostaa hypoteeseja, joita voidaan käyttää apuna, mikäli tutkimusta viedään myöhemmin pidemmälle esim. tilastollisilla menetelmillä toteutettuna (Alasuutari 2001, 231). Näin ollen opinnäytetyön tutkimustuloksia voidaan tulevaisuudessa hyödyntää jossakin muussa tutkimuksessa, kehittämistyössä, raportissa, selvityksessä jne.

Tutkimustulosten kannalta työn tavoite on olla laadullinen tutkimus Turun AMK:n IT Degreen koulutusohjelmalle. Päämäärä pidettiin jatkuvasti mielessä työn jokaisessa tekovaiheessa. Syy kvalitatiivinen menetelmän valintaan on se,

että sen avulla pystytään tavoittamaan mahdollisimman informaatorikas otos haastatteluja varten. Lisäksi laadullisessa haastattelussa haastateltava voi kertoa asiasta omin sanoin, joka antaa usein realistisimmat vastaukset haastattelijalle.

Tärkeänä kriteerinä yrityshaastattelujen suunnittelussa ja toteutuksessa pidettiin yritysten valintaa, sillä Turun seudulla on kuitenkin kymmeniä IT-alalla toimivia yrityksiä, joten valintaa ei kannata tehdä satunnaisesti, jotta tutkimuksen lopputuloksesta saataisiin mahdollisimman hyvin työn tarkoitusta ja todellisuutta vastaava. Valintakriteerinä oli ennen kaikkea se, että haastatteluun valittiin informaatorikkaita yrityksiä. Lisäksi osalla näistä yrityksistä oli jo entuudestaan jonkinlainen sidos AMK:hon tai muihin Turun korkeakouluihin esim. harjoittelupaikkojen tarjoajana.

3.2 Käytetyt tutkimusmenetelmät

Empiirisen tutkimusaineiston kerääminen tapahtui haastatteluita tekemällä. Yrityshaastattelut tapahtuivat kasvokkain yritysten omissa tiloissa. Haastatteluissa käytettiin AMK:n sanelukonetta, jonka avulla jokainen haastattelu nauhoitettiin. Haastatteluiden purku- ja litterointivaiheessa tukena toimivat käsin kirjoitetut muistiinpanot. Opiskelijahaastatteluiden laatimiseen ja toteuttamiseen käytettiin Webropol-ohjelmaa.

Opiskelijoiden kysely tehtiin jo käytännön syistä sähköisesti Webropol-ohjelmalla, ilman opiskelijoiden kohtaamista. Pelkkiin haastatteluihin ja niiden analysointiin olisi ymmärrettävästi kulunut kohtuuttoman paljon aikaa, mikäli jokainen IT Degreeen 1. vuosikurssin opiskelija olisi halunnut tulla henkilökohtaisesti kuulluksi opinnäytetyötä varten. AMK:n sähköpostilistoja hyödyntämällä haastatteluun saivat osallistua oikeasti halukkaat opiskelijat, sillä haastattelusähköpostin ja linkin avaaminen ei luonnollisesti ollut pakollista kenellekään. Yleisesti ottaen tällä tavoin saatiin ehkä rehellisempiä vastauksia, sillä otoksen ollessa melko pieni mahdollisten "hupivastaajien" lukumäärä on todennäköisesti minimaalisin. (Hirsjärvi, Hurme 2000, 184–185.)

Puolistrukturoitu haastattelumalli koettiin sopivaksi pohjaksi yrityshaastatteluille mallin tarjoaman joustavuuden ja vuorovaikutteisuuden takia. Vuorovaikutustilanteen luomisesta oli selvästi etua, sillä tilanteessa, jossa haastattelija ja haastateltava istuvat kasvokkain, kysymyksiin saadaan todennäköisesti paljon syvällisempiä ja perusteellisempia vastauksia kuin jos täytettävänä olisi vain valmiiksi laadittu kyselylomake (Hirsjärvi, Hurme 2000, 47). Muita syitä puolistrukturoidun mallin valitsemiselle on selkeys ja se, että haastattelut saadaan tällä tavoin pysymään kohtalaisen tiiveinä kokonaisuuksina, kun jokaiselta haastateltavalta kysytään tarkalleen samat kysymykset ja useimmiten vielä samassa järjestyksessä. Tärkeänä lähtökohtana pidettiin myös sitä, että käyttämällä huolella laadittuja ja jo etukäteen melko tarkkaan rajattuja haastattelukysymyksiä, saadaan haastateltavista irti olennaisimmat tiedonjyvät ilman, että haastattelussa ajauduttaisiin sivuraiteille. (Hirsjärvi, Hurme 2000, 34–35.)

3.3 Webropol-ohjelma

Webropol on internet-selaimessa käytettävä ohjelmisto, jolla voi luoda erilaisia sähköisessä muodossa olevia kyselyitä ja kyselylomakkeita. Vastausvaihtoehtojen ja räätälöinnin määrä on lähes rajaton, sillä Webropolin avulla voi luoda monivalintakysymyksiä, rasti ruutuun -kysymyksiä, avoimia kysymyksiä tai vaikkapa kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehtoina on kuvia, taulukoita, grafiikkaa jne. Ohjelmisto on suosittu erityisesti eurooppalaisissa ja aasialaisissa korkeakouluissa ja yliopistoissa (Webropol-internetsivut.) Muiden vastaavien ohjelmien käyttämistä ei harkittu, sillä Webropolin käytöstä oli hyviä kokemuksia myös muilla opiskelijoilla, jotka olivat aiemmin tehneet opinnäytetöitään.

Webropol-kyselyiden tai muukaan Webropolin käyttö ei ole ilmaista tai avointa kaikille, sillä käyttöön tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana. Käyttäjätunnuksen saamiseksi tarvitaan maksullinen lisenssi. AMK:lla on kuitenkin käyttölisenssejä Webropol 1.0 -version käyttöön. Lisenssiä hyödyntämällä IT Degreen ulkomaalaisille opiskelijoille laadittiin kyselytutkimus. Samalla se lähetettiin

Webropolin kautta opiskelijoiden sähköpostiin vastattavaksi. Sähköpostiviesti sisälsi lyhyen selostuksen, jossa oli kerrottu, millainen kysely on luvassa ja mihin saatuja vastauksia tullaan hyödyntämään. Kyselyyn vastaaminen tapahtui klikkaamalla hiirellä sähköpostiviestissä ollutta suoraa linkkiä, joka avasi Webropol-kyselyn uuteen selainikkunaan.

3.4 Opiskelijoiden haastattelu

Webropol-haastattelut toteutettiin joulukuussa 2010. Haastateltavina olivat IT Degree -koulutusohjelman ulkomaalaiset 1. vuosikurssin uudet opiskelijat. Haastattelukysymysten laadinnan tekivät Tutkimusmenetelmien perusteet -kurssilla olleet KITI-opiskelijat. Kurssille osallistujat olivat suurimmaksi osaksi 3. vuoden opiskelijoita, mutta mukana oli myös yksittäisiä muiden vuosikurssien opiskelijoita.

3.5 Opiskelijahaastattelun toteutus

Haastatteluun vastasi 24 IT Degree -koulutusohjelman opiskelijaa. Vastaajista valtaosa, yli 90 %, oli miespuolisia henkilöitä; tarkemmin jaoteltuna 22 oli miehiä ja 2 naisia. Vastaajista 18 oli kotoisin Nepalista, muut vastaajat olivat Nigeriasta, Etiopiasta, Vietnamista, Belgiasta ja Romaniasta.

Haastattelu koostui kysymyssarjasta, jossa oli yhteensä 50 kysymystä. Vastaajien ei ollut pakko vastata jokaiseen kysymykseen. Kysymykset oli ryhmitelty viiteen eri osioon aihealueiden mukaan:

- Background information (haastateltavan perustiedot: ikä, aikaisemmat tutkinnot jne., kysymykset 1–12)
- Where did you find information about Turku University of Applied Sciences (=TUAS)? (Miten sait tietoa Turun AMK:sta?, kysymykset 13–24)
- The Finnish Culture (Suomalainen kulttuuri, kysymykset 25–34)
- IT Degree (IT Degree -koulutusohjelman taso ja opetus sekä opetusmetodien laatu, kysymykset 35–43)

- Instruction (koulussa tapahtuvan opiskeluun liittyvän tiedottamisen ja ohjeistamisen arviointi, kysymykset 44–47)
- Future plans (tulevaisuuden suunnitelmat valmistumisen jälkeen, kysymykset 48–50).

Haastattelupohjan jakaminen osioihin väliotsikoiden avulla koettiin laadintavaiheessa mielekkääksi, sillä väliotsikot antavat selkeän muodon 50 kysymyksen sarjalle. Samalla haastattelurunko jäsentyy ja näyttää helpommin lähestyttävältä vastaajien kannalta.

Valmis, opiskelijoille annettu, Webropol-kysely sekä vastausvaihtoehdot ovat nähtävissä liitteessä 1.

3.6 Yrityshaastattelut

Opinnäytetyön empiirisen havaintoaineiston toinen osa pohjautuu haastatteluihin, jotka tehtiin viidelle Turun seudulla toimivalle IT-alan yritykselle. Puolistrukturoitu haastattelu koostuu neljästä osiosta:

- perustiedot & taustatiedot
- asenteet
- ongelmat
- edut.

Haastattelukysymyksiä on yhteensä 17. Kahdessa kysymyksessä on lisäksi tarkentava jatkokysymys (kysymykset 7 ja 8). Ensimmäisen yrityshaastattelun päätteeksi kysyttiin arviota haastattelusta ts. mitä asioita voisi vielä kysyä ja millainen haastattelu oli sujuvuudeltaan. Käytetty haastattelupohja on liitteessä 2.

3.7 Yrityshaastatteluiden toteutus

Haastattelut toteutettiin toukokuun 2011 aikana. Ensimmäinen haastattelu pidettiin 2.5., toinen 16.5., kolmas 24.5., neljäs 27.5. ja viides 30.5. Kukin haastattelu tehtiin kasvokkain yritysten omissa tiloissa. Haastattelut myös nauhoitettiin, jotta haluttuihin kohtiin päästäisiin helposti käsiksi jälkikäteen. Litterointia ei tehty sanasta sanaan, vaan haastatteluista tuotiin litteroimalla esiin vain avainkohdat.

Haastattelun alussa tuotiin selvästi esiin, että haastattelu tulee opinnäytetyötä varten. Lisäksi kerrottiin, että opinnäytetyö on kehittämistyö Turun AMK:lle ja että haastattelusta saatavat tiedot, näkemykset ja eri perspektiivit ovat hyvin vitaaleja työn lopputuloksen kannalta.

Yritysten nimiä ei tuoda esiin, sillä tämä oli yritysten oma toive. Toisaalta anonyymiys säilyttämällä voidaan pitää yllä objektiivinen näkökulma tutkimusongelmaan. Objektiivisuus ja puolueettomuus ovat kuitenkin tärkeitä seikkoja tehtäessä tieteellistä tutkimusta, jotta tutkimuksesta saatavien tulosten oikeellisuus ei kärsisi. Kukin yritys on nimetty kronologisesti, numeroin, haastatteluiden tekojärjestyksessä.

4 OPISKELIJOIDEN HAASTATTELU

IT Degreeen opiskelijoiden haastattelu toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena Webropol-ohjelmaa käyttämällä. Syynä nimenomaan sähköisen lomakehaastattelun valintaan oli se, että tuloksia voi tutkia nopeasti ja tehokkaasti perinteiseen haastatteluun verrattuna, sillä Webropol tarjoaa hyvät työkalut tulosten analysointiin.

4.1 Taustatiedot haastateltavista

Ensimmäisen kysymyskokonaisuuden (LIITE 1, kysymykset 1-12) avulla kerättiin perustiedot haastateltavista mm. ikä, sukupuoli, kielitaito, aiempi opiskelutausta jne. Suurimmalla osalla (21) on suoritettuna lukiota tai ylioppilastutkintoa vastaavat tiedot. Kuudella haastatellulla on aiemmin suoritettu alempi korkeakoulututkinto. Lähes jokaisen opiskelijan (22) opinnot rahoittaa perhe tai opiskelijalla on säästöjä, jotka mahdollistavat opiskelun. Haastateltavista 3 kertoi tekevänsä osa-aikatyötä opintojensa ohella. Työtä tehdään keskimäärin 5 tuntia viikossa. Kuitenkin 5 opiskelijaa vastaa kysymyksessä numero 11, "If you work part-time, what kind of work do you do?" (=Mikäli olet osa-aikatyössä, niin millaista työtä teet?), työkseen siivouksen, lehdenjaon tai IT-alan parissa työskentelyn. Tällainen ristiriita lukumäärien välillä osoittaa, että kysymys nro 11 on ymmärretty väärin.

4.2 Opiskelumaan ja korkeakoulun valitseminen

Opiskelumaan valintaa ja ennen kaikkea korkeakoulun valintaa pidettiin tärkeänä asiana saada selville (LIITE 1, kysymykset 13–24), sillä valinnantekoon liittyvien tekijöiden perusteella voidaan päätellä seikkoja, jotka vaikuttavat koulun statukseen ulkomailla ts. siihen, millaiselta Turun AMK vaikuttaa ulkomaisten opiskelijoiden silmissä. Korkeakoulut ovat myös kilpailutilanteessa toisiinsa nähden, joten valintakriteereiden selvittyä voidaan päätellä jotakin kilpailukyvyistä ja siitä, miten Turun AMK:n kilpailukykyä voitaisiin parantaa.

Ratkaisevimpina tekijöinä Suomeen ja Turun AMK:hon hakeutumisessa olivat seuraavat asiat:

1. Suomen koulutusjärjestelmä
2. Koulutuksen maksuttomuus
3. Turun AMK:n maine, jonka mukaan koulussa tarjotaan hyvää IT-alan koulutusta.

Muita tekijöitä olivat rauhallinen yhteiskunta ja kaupungin hyvä sijainti maantieteellisesti. Sijainnista opiskelijat mainitsivat, että Turku on riittävän lähellä Helsinkiä. Lisäksi joillakin opiskelijoina valinnan taustalla oli sosiaalisia syitä: tyttöystävä saattoi asua Turussa tai ystävä oli suositellut Turun AMK:ta opiskelupaikaksi.

Turun AMK:n näkyvyyttä ulkomailla kartoitettiin kysymällä, että mitä kautta koulusta saatiin tietoa. Suurin osa opiskelijoista (17) oli kuullut Turun AMK:sta ensimmäisen kerran internetin välityksellä tai ystävän tai sukulaisen kautta (13). Lisätietoja koulusta haettiin pääasiassa internetistä. Huomattavaa on, että hakuvaiheessa Turun AMK oli lähes kaikkien opiskelijoiden (23) ensimmäinen hakutoive (kysymykset 22 ja 23).

Yleisesti ottaen ennakkotietojen kerääminen Suomesta tapahtui internetin kautta. Tietoa kerättiin myös ystävien ja sukulaisten kokemuksiä kuuntelemalla, sillä noin puolella oli jo ennestään Suomessa ystävä tai sukulainen. Tiedonhaku ja -kerääminen koettiin helpoksi (kysymykset 13–16).

4.3 Suomeen saapuminen ja orientoituminen

Opiskelijoiden kouluun saapumisesta, orientaation sujumisesta sekä suomalaiseen kulttuurin sopeutumista selvitettiin kysymyksissä 25–34 ja 44–47 (LIITE 1). Suurin osa opiskelijoista ilmoitti saaneensa riittävästi tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja opiskelemisesta. Haastattelussa tuli kuitenkin ilmi, että raha-asioista voisi informoida enemmän.

Ennen opiskelun varsinaista alkua koululla pidetään muutaman päivän kestävä orientoivat päivät, jossa mm. esitellään koulun tilat ja kerrotaan monia opiskeluun liittyviä tarpeellisia käytännön asioita, kuten miten kursseille ilmoitaudutaan, missä lukujärjestykset ovat nähtävillä jne. Koululla tapahtuvaan orientaatioon liittyy mielenkiintoisia havaintoja:

1. Kaikki opiskelijat olivat ensimmäistä kertaa opiskelemassa ulkomailla. (kysymys 26)
2. Suurin osa opiskelijoista (21) ilmoitti lukeneensa infopaketin ennen Suomeen saapumistaan. (kysymys 20)
3. Suomeen saapuminen tapahtui yleensä vasta orientoivien päivien jo päätyttyä, koska vain 7 opiskelijaa osallistui orientoiville päiville.

Orientoivien päivien ja Suomeen saapumisen ajoituksessa ilmenee selkeä ristiriita, sillä orientoivat päivät ovat monelle merkittävä tietokokonaisuus siitä, miten koulussa tulee toimia ja miten muut tärkeät, käytännön asiat pystyy hoitamaan Suomessa. Orientoivat päivät ovat erityisen merkittävässä osassa opiskelijoille, jotka eivät ole lukeneet kotiin lähetettyä infopakettia.

Toisaalta on absurdia, miten vieraaseen maahan ja useimmiten täysin vieraaseen kulttuuriin tuleva opiskelija ei jaksa tai viitsi perehtyä valmiiksi räätälöityyn ja kotiin lähetettyyn tietopakettiin. Tästä herää kysymys välinpitämättömyydestä ja ennen kaikkea siitä, ovatko kaikki opiskelijat saapuneet Suomeen todella opiskelemaan vakavissaan, aikomuksenaan suorittaa insinöörintutkinto vai ollaanko Suomeen tultu vain hovin vuoksi?

Ristiriita orientoivien päivien aikataulutuksessa ja Suomeen saapumisen välillä tosin riippuu monesta tekijästä eikä vain Turun AMK:sta tai opiskelijan lähtömaan korkeakoulusta. Esimerkiksi matkan ja lentojen organisointi, kulku lentokentältä opiskelukaupunkiin, erilaisten lomakkeiden ja oleskelulupien anomukset saattavat viedä niin paljon aikaa, että tarpeeksi ajoissa Suomeen saapuminen voi olla vaikeaa järjestää.

4.4 Suomen kieli ja kulttuuri

Kaikki haastateltavat ovat osallistuneet suomen kielen kursseille (kysymys 27). Haastateltavista 17 ilmoitti pärjäävänsä kokonaan suomen kielellä arkipäiväisissä tilanteissa esim. ruokaostoksilla (kysymys 29). Tällaiseen tulokseen täytyy kuitenkin suhtautua varauksella, sillä ainakin osalla haastateltavista oli jonkinlainen miellyttämisen tarve Turun AMK:n suuntaan. On vaikea tarkemmin sanoa, mistä miellyttämisen halu johtuu. Kyseessä voivat olla kulttuuriset erot tai aasialainen kulttuuri, jossa oman kunnian ylläpitoa ja suojelemista pidetään erittäin tärkeänä. Ehkä kritiikkiä antamalla koetaan, että oma, henkilökohtainen kunnia tulee jollain lailla uhatuksi eikä kritiikkiä sen takia haluta antaa, jotta ei menettäisi kasvojaan opiskeluyhteisössä tai opiskelutovereiden silmissä.

Suomalaisesta kulttuurista eniten esille tullut piirre oli täsmällisyys. Opiskelijat kertoivat, että Suomessa luennot alkavat tarkasti ajallaan ja suomalaiset ovat yleisesti täsmällisiä. Erikoisena piirteenä jotkut haastateltavat kokivat, että Suomessa opetus alkaa aivan liian aikaisin aamulla.

4.5 Opiskelu Turun AMK:ssa

Kysymyksissä 35–43 (LIITE 1) kartoitettiin mielipiteitä opiskelun sujumisesta ja opetuksen laadusta Turun AMK:ssa. Haastateltavista 6 oli opiskellut IT-alaa aiemmin (kysymys 35), joten näillä opiskelijoilla oli suoraan vertailukohteita, joihin verrata Turun AMK:ta. Yleisesti suomalaiset opiskelumetodit koettiin hyväksi, samoin opiskelun tasokkuus (=standard of education) (kysymykset 37 ja 38). Opettajien englannin kielen taitoa pidettiin pääosin erinomaisena ja hyvänä (kysymys 39). Myös opettajien kommunikointi- ja opetustaidot koettiin hyväksi tai erinomaisiksi (kysymykset 40 ja 41). Ulkoisten puitteiden osalta koulun tiloja ja luokkahuoneiden varustelutasoa pidettiin erinomaisina (kysymys 42).

Koulutyön vaativuudesta selvisi, että koulutyön suorittaminen vaatii luonnollisesti paljon aikaa ja omaa panostusta. Opiskelijat olivat sitä mieltä, että suomen kielen kursseja saisi olla ehkä enemmän. Osa (13/24) myös ilmoitti

tarvitsevansa lisätukea omiin tietokoneenkäyttötaitoihin. Opiskelumetodien mainittiin poikkeavan totutuista paljon, ja haastateltavista 11 kertoi, että kurssimetodeihin on vaikea sopeutua (kysymys 43). Joka tapauksessa suurin osa kokee saaneensa tarpeeksi ohjeistusta opiskeluun (kysymys 44). Ristiriita on jälleen ilmeinen, koska kerrotaan, että suomalaisiin opiskelumetodeihin on vaikea sopeutua, mutta periaatteessa apua ei tarvita, sillä opiskelun ohjausta on kuitenkin ollut riittävästi. Kyseessä lienee jälleen tarve miellyttää koulun tahoa.

Haastattelussa kävi ilmi, että ongelmatilanteissa käännetään mieluiten opiskelukavereiden puoleen (kysymys 46), olipa sitten kyseessä opiskeluun, asumiseen, tai henkilökohtaisiin asioihin liittyvät ongelmat. Jollain tavalla tämän kaltaiset vastaukset viestittävät, että Turun AMK:n tarjoamaa apua ei haluta tai uskalleta hyödyntää tai sitten opiskelijat eivät tiedä riittävästi koulun tarjoamasta avusta esim. opiskeluun liittyviin ongelmiin. Käytävissä on kuitenkin koko joukko ratkaisumahdollisuuksia ja tukea ongelmien ratkaisemiseksi: tuutor-opettaja, vertaistuutorit, opinto-ohjaaja sekä oppilaitospastori.

4.6 Opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmat

Haastattelun päätteeksi kartoitettiin opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmia (LIITE 1, kysymykset 48–50). Vastausten perusteella haastateltavista 13 haluaa jäädä Suomeen opiskelemaan jatkotutkintoa ja 4 taas palata takaisin kotimaahansa.

Vastaajista jokainen ilmoitti suurimmaksi esteeksi Suomeen työllistymiselle yksiselitteisesti olevan suomen kieli (kysymys 49). Toiseksi suurimmaksi esteeksi nähtiin työpaikkojen puute. Lisäksi yksi vastaaja oli sitä mieltä, että työkokemuksen puute on este saada töitä Suomesta. Yhteenvetona kaikesta edellä mainitusta voi päätellä, että suurimmat vaikeudet integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ovat kielitaidon puute sekä kulttuurilliset erot.

5 YRITYSHAASTATTELUT

Yrityshaastatteluiden kautta saatiin kerättyä paljon arvokasta tietoa, sillä haastateltavat vastasivat jokaiseen kysymykseen perusteellisesti. Kysymykset todettiin toimivaksi kokonaisuudeksi heti ensimmäisessä haastattelussa. Kysymysten perusteella nousi esiin runsaasti uusia, tutkimusongelmaan liittyviä mielenkiintoisia havaintoja, joita ei osattu odottaa etukäteen. Esille nousi mm. erilaisia näkökulmia siitä, miten korkeakoulutusta pitäisi Suomessa toteuttaa ja miten sitä tulisi kehittää. Myös kansainvälisyyden ja yrittäjyyden merkitystä Varsinais-Suomen alueella pohdittiin moneen otteeseen.

5.1 Yritys 1

Yritys 1 on turkulainen pienehkö IT-alan yritys, joka aloitti toimintansa vuonna 2005. Yrityksessä työskentelee haastatteluhetkellä viisi henkilöä. Tuotteet, joita yritys valmistaa, ovat erilaisten komponenttien ja ohjelmistojen suunnittelu digitaalisia tv-järjestelmiä varten. Maksullisia tv-kanavia tarjoavat yritykset ovat suurin asiakasryhmä. Asiakaskunnasta valtaosa on ulkomaisia, sillä maksullisten tv-kanavien markkinat ovat Euroopassa ja Yhdysvalloissa huomattavasti kotimaisia markkinoita suuremmat.

Opiskelijaharjoittelijoiden osalta yrityksellä oli kokemusta vain suomalaisista harjoittelijoista, sillä ulkomaalaistaustaiset harjoittelijat eivät olleet koskaan edes hakeneet harjoittelupaikkaa yrityksestä. Mikäli ulkomaalainen harjoittelija otettaisiin, olisivat vaatimukset, perehdytys ja työnkuva samat kuin suomalaisella harjoittelijalla. Keskeisiä harjoittelijan tehtäviä ovat projekteissa avustaminen, valmiiden tuotteiden testaus sekä koodinrakentaminen, mikäli harjoittelijalla on ennestään ohjelmointitaitoa.

Yrityksen mielikuva opiskelijaharjoittelijoista oli positiivinen. Harjoittelijoina oli ollut vuosien varrella insinööriopiskelijoita Turun AMK:sta ja Turun yliopistosta. Toki harjoittelijoiden välillä on ollut yksilöllisiä eroja, mutta yleisesti harjoittelijoiden perustietoihin ja -taitoihin sekä kielitaitoon oltiin tyytyväisiä:

Sanotaan, että siis työkieli on täällä englanti, kaikki puhuu englantia. Tietty kun on näitä kansainvälisiä asiakkaita, niin totta kai englanti on se kieli, jonka avulla sit kommunikoidaan. Yleisesti vois sanoa, että suomalaisten harjoittelijoiden kielitaito on ihan ok, mutta toki on aina parantamisen varaa, esim. tällaiset työselsotukset tai raportit, niin niin joskus on sit pikkasen semmosta... mutta tietty se vaatii sitte tietenkin sitä harjottelua, harjottelua ja terminologiaan tutustumista. Mut se on sitä sit, mitä käytännössä sit oppii, et ei sitä--- vain tekemällä, tekemällä...

Yrityksessä pidettiin hyvin tärkeänä sitä, että harjoittelija todellakin oppii jotakin uutta harjoittelun aikana eikä joudu vain olemaan harjoittelussa sen takia, että saa opintopisteet hyväksytystä suorituksesta. Erityisesti korostettiin sitä, että korkeakouluopiskelu ja harjoittelujaksot toimivat vain eräänlaisena pohjatietokokonaisuutena, jonka avulla lähdetään oppimaan omaa alaa pääsemällä oman alan töihin.

Haastattelussa korostettiin selvästi tietynlaista elinikäistä oppimista ja jatkuvaa itsensä kehittämistä – ei pelkästään oman alansa huippuammattilaiseksi vaan myös ihmisenä kypsymistä. Tärkeänä lähtökohtana oppimiselle pidettiin tekemällä oppimista eli työssä mukana oleminen ja itse tekeminen ovat parhaita, ja ainoita, keinoja kehittyä oman alansa ammattilaiseksi.

Toinen merkittävä asia, joka haastattelussa tuli esiin, oli se, että opiskelijoilla – sekä harjoittelijoilla että vastavalmistuneilla – on usein vääristyneet näkemykset työelämästä ja siitä todellisuudesta, joka vallitsee työmarkkinoilla. Karkeasti ottaen voisi sanoa, ettei vastavalmistuneilla ole minkäänlaista realismin tajua sen suhteen, mikä heitä odottaa, kun koulu viimein saadaan käytyä loppuun:

Opetuksen lähtökohdat, mitä se antaa--- mihin sen pitäis päätyä, niin, odotukset on opiskelijoille kovin suuret, kun se on kuitenkin vain sitä pohjaa ja perustaa, jolta sitten ponnistua oikeasti oman alan huippuosaajaksi. Kyllä sitä vain tarvitsee käytännön kokemuksia ja elämäkokemusta.

--- pitäisi ehdottomasti kyllä opettaa jonkinlaista realismin tajua. Jotenkin odotukset ja käsitykset on opiskelijoilla mitä on: jollain lailla vääristyneitä, kun kattoo millasta se työelämä sitten oikeasti on. Sit tottakai tällanen oma kiinnostuneisuus ja aktiivisuus auttaa tosi paljon, jos itte on oikeesti kiinnostunut siitä, mitä tekee, eikä se vaan ois sellasta, et pitää sinne CV:een saada joku merkintä nopeesti. Sit tosiaan, et esittää itse kysymyksiä ja juttuja---

Haastattelun perusteella moni vastavalmistunut odottaa lähinnä suurta palkkaa ja rentoa työpaikkaa, mutta tällainen unelma toteutuu harvoin edes IT-alan

huippuammattilaiselle. Todellisuudessa suomalainen työelämä on kuitenkin usein raakaa ja kiireistä eivätkä omat haaveet aina toteudu:

...Monesti tuntuu tää, että tää taloudellinen elementti on opiskelijoille tosi tärkeä eli keskitytään tämmösiin juttuihin, että mitä se palkka ja muut tämmöset seikat on, et ois sille rento ja helppo työ.

Eikä siis..., työelämässä se ei toimi niin, että jos tuleekin joku tilaus muutamaa päivää ennen kuin sen pitäisi jo olla toimitettu, ikäänkuin viime tingassa, niin siis ei siinä auta, että ei ehdi, vaan on pakko ruveta toimimaan. Koulussahan se menee usein niin, että opettaja tuo sulle ne valmiit aineistot ja niistä sitten rupeet tekemään sitä hommaa. Oikeesti sen pitäisi olla niin, ettei se opettaja siihen puuttuis yhtään, jos jätät hommat viime tippaan vaan se on sitten ihan oma vika. Eli kyllä siis opiskelijalla pitäisi olla sen verran itsekuria, että käy itse sen [aineistot] sitte hakees.

Edellisten haastattelunäytteiden perusteella selvisi, että oma-aloitteisuus lienee tärkein ominaisuus, jossa vastavalmistuneilla olisi kehitettävää. Oma-aloitteisuus on tärkeää itsenäisessä työssä ja erilaisissa tiimeissä toimimisessa. Oma-aloitteisuuden puute ilmenee yleensä siten, ettei harjoittelija uskalla tulla kysymään, mikäli omassa työssä tulee eteen jokin este tai ongelma, jota ei itse pysty ratkaisemaan.

Suurin ero suomalaisen ja ulkomaalaisen harjoittelijan välillä on työmoraalissa. Nimittäin suomalaiset ovat toisinaan sellaisia, jotka mieluummin pysyttelevät paikoillaan eivätkä välttämättä halua juurikaan oppia uutta tai pyrkiä eteenpäin saati sitten kehittää itseään tai omia taitojaan. Ulkomaalaisilla työntekijöillä halu tehdä ja oppia uusia asioita on useimmiten paljon korkeammalla kuin suomalaisilla:

Valitettava tosiasia on se, että nää ulkomaalaiset työntekijät, niin niillä on huomattavasti suurempi motivaatio tehdä ja oppii uusia asioita mitä suomalaisilla työntekijöillä. Ja halua mennä eteenpäin ja kehittyä ihmisenä. Et et... siin on useesti huikee ero kuin mitä meidän kotimaisilla työntekijöillä.

Tärkeätä olis ruokkia innovatiivisuutta, oman osaamisen vahvistamista, edellytyksen siihen ettei olis epärealistisia ajatuksia työelämästä jne. Tämmösiä juttuja voitais harjotella kurseilla ja opintojen aikana, jotta saataisiin jonkinlaista systematiikkaa toimintaan.

Tärkein keino olisi ruokkia innovatiivisen ajattelutavan ja oman osaamisen vahvistamista, kun kysyttiin mahdollisia parannusehdotuksia vastavalmistuneiden opiskelijoiden ensimmäisen työpaikan saannin

helpottamiseksi. Haastattelun perusteella AMK:lla olisi tässä kohtaa parantamisen varaa.

Mut varmasti just miten Ammattikorkeae vois tukea opiskelijoita tai että koulujen välinen yhteistyö olis helpompa, nii just tätä, että mitä mää oon täs sanonu, ni pitäis just kartottaa näitä yrityksiä, jotka oikeesti tekee kansainvälistä--- tehdä kohdenettuu markkinointii sinne näihin yrityksiin... ja ja ehkä kenties laajemminkin Suomessa eikä pelkästään tällä [Turun] alueella. Mut ehkä se, et pitäis sit kohdentaa juuri niihin yrityksiin, jotka toimii sit kansainvälisesti, koska kyl niit siis löytyy Suomest yllättävän paljon, et ei se siit oo kiinni. Varsinkin PK-yritykset, sanotaan 10-50 ihmisen yritykset ja toki sit tietty isot yritykset.

Ja sit tosiaan jos siihen sit löytäis jonkinlaisen porkkanan, ku just vaikka miettii näitä PK-yrityksiä, ni jonkun näkönen rahallinen korvaus, siitä mitä sit ohjaamiseen ja muihin resursseihin menee. Kuitenkin tehään suuri panostus siihen, että koulutetaan näitä [harjoittelijoita], ni siis ei pitäis olla kauheen suurin investointi koulun taholta tämmönen sanotaan esimerkiksi tuhat tai kaks tuhatta euroa harjoittelijan kuluihin. Sit varmasti kun opiskelijoita saataisiin näihin yrityksiin, niin kokemusten kautta sitten opiskelijat kenties löytäis työpaikkoja Suomesta. Sit vielä siis ihan suorien kontaktien luominen yrityksiin ja kävis keskustelua niitten kanssa. Ja siis kanssakäymisen pitäminen jatkuvana ois tosi tärkeätä, koska ei tää muuten toimi.

Avainseikkana harjoittelupaikkojen saamiseksi ja skaalan laajentamiseksi pidettiin sitä, että AMK:n tulisi tuoda itseään paljon enemmän esille ja enemmän yritysten tietoisuuteen. Esilletuonti pitäisi tapahtua nimenomaan AMK:n suunnalta, sillä mikään muu taho ei voi sitä tehdä. Erityisen merkittävänä asiana pidettiin sellaisten yritysten kartottamista, jotka voisivat suoraan tarjota harjoittelupaikan. Tärkeänä sektorina mainittiin 50–100 henkilöä työllistävät pk-yritykset. Huomio pitäisi kiinnittää ensisijaisesti yrityksiin, jotka oikeesti toimivat kansainvälisesti eivätkä vain Suomessa.

Ehdotettiin, että yritykset saataisiin kiinnostumaan AMK:sta jonkinlaisen palkitsemisjärjestelmän kautta, sillä ilman mitään ”porkkanaa” harva yritys on kiinnostunut harjoittelijoiden ottamisesta. Palkintona tai houkuttimena voisi olla esimerkiksi rahallinen korvaus jokaista uutta, otettua harjoittelijaa kohden. 1000–2000 euron suuruista sijoitusta yhteen harjoittelijaan AMK:n taholta ei pidetty suurena satsauksena. Lopussa painotettiin, että kun sana leviää ja opiskelijat kertovat kokemuksistaan toisilleen, niin harjoittelu- ja työpaikkojen saanti voisi helpottua.

Me ollaan kuitenkin keskimäärin aika ennakkoluulonen kansa ja toisaalta kaikki uusi on meille keskimäärin oikeestaan aika vaikeeta. Me ei olla kauheen

innovatiivisia tai uudistuvia monessakaan asiassa. Mut tää varmaan vaatis sitä, että AMK itte petais tätä ja tekis sitä perusmyyntityötä--- et ittestään tää ei tuu muuttumaan. Siihen vaan täytyy panostaa. Ei siis mitään muutamii lehtijuttuja, vaan siis pitää konkreettisesti tehdä jotain, joku projekti tai muu vastaava ja käydä keskustelua yritysten kanssa, jotta tähän hommaan saisi muutosta tai parannusta.

Haastattelun loppupuolella tuli keskustelua suomalaisen yritysmaailman asennoitumisesta kaikkea uutta kohtaan. Kävi ilmi, että suomalaiset yritykset ovat tavallisesti melko ynseitä kaikenlaisia muutoksia ja uusia asioita kohtaan eikä totuttuja ja hyväksi havaittuja toimintatapoja muuteta ilman painavaa syytä. Tämän vuoksi AMK:n täytyisi itse tehdä perusmyyntityötä eli itse mainostaa itseään, jotta nykytilanteeseen saataisiin muutos. Ainoa keino on tarttua toimeen, jotta saadaan konkreettisia tuloksia. Pitäisi järjestää kampanjoita, projekteja tms., sillä asiat eivät muutu itsestään.

Tois uudenlaista näkökulmaa ja kulttuuria sinne [työpaikalle]. Ja siis laajentais meidän kulttuurintuntemustamme ennen kaikkea--- Sit tulis vielä mukaan uudenlaista ajattelua ja kenties ideoitakin.

Lopuksi annettiin jonkinlaista kannustusta ulkomaalaisille harjoittelijoille ja työntekijöille. Suhtautuminen ei ollut millään lailla negatiivista. Päinvastoin ulkomaalaistaustaisten henkilöiden olemassaolo työyhteisössä koettiin miellyttäväksi, koska eri kulttuurista tulleet ihmiset tuovat mukanaan uusia näkemyksiä, ajattelutapoja ja kenties kokonaan uusia ideoita. Lisäksi tällaiset työkaverit laajentavat ihmisten kulttuurintuntemusta ja ymmärrystä muita kulttuureja kohtaan.

5.2 Yritys 2

Haastateltavana oli turkulainen vuonna 2003 toimintansa aloittanut ohjelmistoalan yritys, jossa työskentelee päätoimisesti 15 työntekijää. Yrityksen päätuotteina ovat erilaisten ohjelmistokokonaisuuksien tuottaminen. Keskeisimmät tuotteet, joita yritys myy, ovat sähköisten oppimisympäristöratkaisujen tuottaminen. Merkittävimpinä yritykselle asiakasryhmiä ovat kunnat ja koulut. Yrityksen painopiste on kansainvälisissä asiakkaissa: valmiita tuotteita myydään sekä EU:n alueelle että Yhdysvaltoihin ja Australiaan.

Yritys 2 työllistää vain ohjelmistoalan ammattilaisia, sillä suunniteltavat tuotteet perustuvat usein viimeisimpään teknologiaan, ja tästä syystä työntekijöiden osaaminen on oltava erittäin hyvällä tasolla. Osittain tämän seikan takia yrityksessä ei ole ollut harjoittelijoita Turun AMK:sta, sillä vastavalmistuneilla insinööreillä on tavallisesti vain perustiedot omasta koulutusalaan:

...Noniin... Mä puhun nyt siis ihan suoraan, eli oikeastaan AMK:sta tullut vastavalmistunut henkilö on vielä kaikin tavoin raakile – ei sillä ole hirveästi tietoa muuta kuin ne perustiedot siitä omasta alasta, jos sitäkään. Periaatteessa kuitenkin tällaisissa tilanteissa, missä uusi AMK-kaveri palkattaisiin meille töihin, niin sille on pakko pitää täällä sellanen 6-10 kuukautta kestävä peruskoulutus, jotta sillä olis oikeesti mahdollisuus alottaa hommat. Tää on tosi valitettavaa, että asiat on näin AMK:ssa, mutta juttu on kuitenkin niin, että se koulutus pohja, oli se sitten mikä linja hyvänsä, niin se tarjoaa vain sen perustan siihen mahdolliseen omaan alaan eikä oikeestaan mitään muuta.

...Vois myös sanoa, että jos joku ihminen halua kutsua itseään oman alansa ammattilaiseksi, nii kyllä siihen vaaditaan ihan pakosta vähintään, huom. vähintään, 1-3 vuoden työkokemus alalta.

Edellä lainattu osa haastattelusta osoittaa jollain tasolla, että AMK:n tarjoama koulutus ei täytä työelämän vaatimuksia, sillä vastavalmistuneet ovat haastateltavan mukaan usein vaikeuksissa lähtiessään työelämään valmistumisen jälkeen. Erityisen paljon korostettiin sitä, että esim. AMK- ja yliopistotasoinen koulutus antaa vain ja ainoastaan perustiedot ja -taidot opiskeltavasta alasta. Todellisuudessa oma ammattillinen osaaminen ja pätevytyminen tapahtuvat vain työskentelemällä alan töissä.

Tietotekniset taidot on usein heikohkolla tasolla AMK:sta tulleilla kavereilla. Sanotaanko niin, että kyllä erilaisia ammattilaisten käyttämiä ohjelmia toki tunnetaan nimeltä, niin ja hupikäyttö osataan totta kai, ja ollaan käytettykin koulussa tai muualla, mutta näiden ohjelmien ammatillisesta hyödyntämisestä ei oo mitään hajua--- että ollaan kyllä niin pihalla ku lumiukot.

Haastattelun perusteella AMK:ssa annettavaa tietotekniikan opetusta pitäisi parantaa ja muuttaa opettavien asioiden painotusta. Opetuksessa ollaan toki oikeilla jäljillä. Tästä huolimatta työelämässä käytössä olevia ohjelmistoja tulisi saattaa opiskelijoiden tietoon ja kokeiltaviksi jo opiskelun aikana, jotta vastavalmistuneiden olisi helpompi lähestyä tällaisia ohjelmia omassa tulevaisuuden työpaikassaan.

Sit vielä ihan esimerkiksi suunnittelijan perustyökalut, Word ja Excel, ni eihän niiden käyttöä osata yleensä ollenkaan. Ihan perusjuttujen, kuten vaikka

erilaisten asiakirjamallien, templatejen, luonti on monilla harjoittelijoilla ollut täysin hakusessa.

Esille tuli näkemys, jonka mukaan tietotekniikan perustaidoissa, kuten tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmien käytössä, olisi paljon parantamisen varaa, sillä harjoittelijat tuntevat vain harvoin näiden ohjelmien perustoiminnot ja -ominaisuudet. Kritiikki oli melko voimakasta AMK:n tietotekniikan opetusta kohtaan, sillä samat tietojen ja taitojen puutteet ovat olleet lähes poikkeuksetta jokaisella harjoittelijalla.

Nojoo... ainoa etu mikä näistä harjoittelijoista nyt vois olla, ni on se, että ne tuo piristystä normaaliin työhön--- oikeestaan tällasen raikkaan tuulahduksen jotain utta. Nii, piristystä arkeen.

Luonnollisesti siinä on kans tää resurssipula ja siis se, että kyllähän tällasen uuden kaverin kouluttaminen ja sisäänajo ihan väistämättä syö sitten työaikaa joltakin muulta työntekijältä firmassa, koska pakko sitä harjoittelijaa on kuitenkin jatkuvasti opastaa ja jonkun pitää sen (harjoittelijan) perään katsoa. Ja tätä kautta sit työnteko kärsii, koska sitä aikaa menee sen yhden opastamiseen ja omat, meneillään olevat, hommat viivästyy.

Haastattelun mukaan harjoittelijoista saatava hyöty jäi todella laihaksi. Ainoa etu oli lähinnä se, että uusi harjoittelija tuo vaihtelua normaaliin arkeen ja ehkä jollain tavalla piristää koko työyhteisöä ja työilmapiiriä. Haastateltava painotti voimakkaasti, että harjoittelijan ottaminen kuluttaa joka tapauksessa yrityksen resursseja ja harjoittelija sitoo pakostakin ohjaukseen yhden tai useamman yrityksen työntekijöistä koko harjoittelujakson ajaksi.

Tosin sit taas tällanen kymmenen viikon pituinen harjoittelujakso on niin tavattoman lyhyt ettei siinä ajassa oikein ehdi vielä tehdä mitään, varsinkin kun ollaan tällasessa ohjelmistoyrityksessä.

Harjoittelujaksojen pituutta hieman kritisoitiin, koska kymmenen viikon pituista ajanjaksoa pidettiin aivan liian lyhyenä. Haastattelun mukaan sopivat harjoittelujaksot olisivat kestoiltaan useita kuukausia, esimerkiksi kuusi kuukautta voisi olla riittävä kesto. Pidemmällä harjoittelujaksolla saavutettaisiin parempia tuloksia ja harjoittelusta saatava hyöty olisi suurempi, koska pidemmällä aikavälillä harjoittelija ehtisi päästä kunnolla mukaan kuvioihin ja samalla harjoittelijalla olisi riittävästi aikaa saada aikaan jotakin konkreettista.

Työkielihän täällä on toki englanti, ja siis varsinaiset ongelmat tän kielen kanssa tulee nimenomaan asiakasrajapinnassa. Tämä (kieli) on todellakin ongelma, ei vain haaste! Kummiskin kotimaiset asiakkaat haluaa puhua suomea.

Haastattelussa ilmaistiin hyvin selkeästi, että ulkomaalaisen työntekijän tai harjoittelijan kanssa tulee hyvin nopeasti ongelmia kielen kanssa. Kyse on nimenomaan suomen kielen hallitsemisesta asiakastilanteissa, koska kotimaan asiakkaat haluavat puhua suomea. Suomen kielen osaamista pidettiin siis välttämättömänä asiakkaiden parissa työskenneltäessä. Muiden työtehtävien osalta englannin kielen taito riittää, sillä työkieli yrityksessä on englanti.

Harjoittelupaikkojen saamisessa on kanssa semmonen ongelma, että jos hakijoita on paljon, niin suurin osa niistä hakijoista ei erotu mitenkään suuresta hakijamassasta. Oma kiinnostus ja harrastuneisuus kannatais tuoda jollain tavalla esille, jotta sit erottuis ja sais sen harjoittelupaikan. Sit vielä isosta massasta, jossa on sekä suomalaisia että ulkomaalaisia opiskelijoita, niin harjoittelupaikkaan valitaan usein se suomenkielinen kaveri vain sen takia, että se puhuu suomea. Tietty voidaan kans ajatella, että jos sitä suomalaista ei siitä massasta valita, vaan otetaan joku ulkomaalainen, ni se on sitte pois suomalaisten harjoittelupaikoista. ---Lisäksi näistä harjoittelupaikoista tuntuu olevan krooninen pula.

Haastattelusta ei saanut suoraa vastausta kysyttäessä parannusehdotuksia harjoittelupaikkojen saamisen helpottamiseksi. Lähinnä mainittiin, että oma, todellinen kiinnostus omaa alaa kohtaan olisi tärkeää tuoda esiin, jotta hakija erottuisi massasta. Samoin oman harrastuneisuuden tai alalta hankitun työkokemuksen esilletuonti parantaisivat harjoittelupaikan saannin mahdollisuuksia.

Kyllä AMK:n pitäisi ihan itse ratkaista nämä ongelmansa... Ehkä voisi kehitellä jonkinlaisen konseptin, jonka avulla AMK sitten toisi itseään yritysten tietoisuuteen--- Ei mulla tähän oo mitään varsinaisia ideoita. Ehkä Turun AMK on jotenkin kangistunut vanhoihin kaavoihin tässä asiassa. Sit vois tietty hyödyntää konsultteja, esim. ELY-keskusten hyödyntäminen, ku kuitenkin näillä keskuksilla on tosi korkea, 80%, työllistämisprosentti. Sit myös tätä kautta, jos tulisi niitä harjoittelijoita, niin kustannukset yrityksillä saattaisi olla pienemmät, jos ELY-keskus ois mukana.

...Yksinkertaisesti harjoittelijoiden ottaminen ei houkuttele tämän resurssien menetyksen takia. Yrityksen pitäisi ehdottomasti hyötyä jotakin harjoittelupaikan tarjoamisesta.

Haastattelussa ehdotettiin yritysten ja AMK:n välisen yhteistyön kehittämistä, jotta harjoittelupaikkojen saanti olisi helpompaa. Lisäksi todettiin, että kyseessä on eräänlainen lukkiutunut muna-kana-tilanne: yritykset pitäisi saada entistä

tehokkaammin mukaan yhteistyöhön AMK:n kanssa, mutta yrityksiä on vaikea saada mukaan yhteistyöhön – ainakin ilman rahallista korvausta. Pahana ongelmana pidettiin myös sitä, ettei korkeakouluharjoittelijoiden ottaminen juuri houkuttele ainakaan pieniä yrityksiä, sillä pienessä yrityksessä yhdenkin ihmisen työpanoksen satsaaminen pelkästään harjoittelijan ohjaukseen voi vaikuttaa voimakkaasti yrityksen toimintaan ja tuottavuuteen. Harjoittelupaikkoja tarjoavan yrityksen pitäisi siis jollain tavalla hyötyä harjoittelupaikan tarjoamisesta. Haastattelussa ei tullut esiin, millaista houkutinta yrityksille kannattaisi tarjota.

5.3 Yritys 3

Kolmantena haastateltavana oli turkulaisen ohjelmistotalon toimitusjohtaja. Ohjelmistotalossa työskentelee yhdeksän henkilöä. Päätuotteena ovat selainpohjaiset ohjelmistot. Yrityksen asiakkaat ovat Suomesta ja Ruotsista mutta ei muualta Euroopasta.

Yrityksellä oli paljon kokemusta erilaisista korkeakouluharjoittelijoista. Haastattelun alussa tuli ilmi, että kokemukset ovat olleet pääosin positiivisia:

Itse asiassa meillä on kokemuksia harjoittelijoista aika paljonkin oikeestaan. Siis sitten kun niitä on ollut näinkin paljon, sanotaan kymmeniä, niin joukkoon mahtuu hyvii kokemuksii, loistavii kokemuksii ja sit ei niin loistavii kokemuksii, laidast laitaan, mut siis pääsääntöisesti kokemukset on ollu erittäin positiivisia. Harjoittelijat, jotka täällä on ollu, on ollu erittäin motivoituneita. ---Meillä on tosiaa ollu harjoittelijoita joka puolelta, useita kymmeniä, Ammattikorkeelta, yliopistolta, Timalista ja vaikka mistä. Meillä on ollu myös ulkomaalaisia harjoittelijoita suomalaisten lisäksi, ihan sekä että siis.

---Kuten sanottu, ni täs mennään taas yksilöihin elikkä... niinku mejän kokemukset harjoittelijoista on erittäin positiivisia, jos kysytään niinku kokonaisarvosanaa. Mut se sit taas kun meillä on ollu kaksnumeroinen luku niitä harjoittelijoita eli kohtuullisen paljon pieneks firmaks täs kuluneen kahdentoista vuoden aikana, ni onhan siihen joukkoon toki mahtunu erilaisii henkilöitä. Ja sanotaan, et joskus on käynyt niinki, että harjoittelija on lyönyt hanskat naulaan heti ku homma on ees alkanukkaan, mutta [totanoinii] se on äärimmäisen harvinaista. ---Lähes aina se on niin, että henkilö on todella motivoitunut tekemään niitä asioita ja tietysti me ollaan motivoituneita sit tarjoamaan sille henkilölle semmosii tehtävii ja opastusta, et se viihtyy ja kehittyy siinä harjoittelussa.

Mä edelleenkin haluaisin korostaa, et kokemukset harjoittelijoista on ollu erittäin positiivisia. Kyse on ihmisistä: ku pistetään riittävän monta ihmistä putkee, ni jossain kohtaa sitä jonkunlaista vaihtelua tulee, ku ihmisistä puhutaan. Ja sen

(=positiiviset kokemukset) mä lasken ehkä enemmänkin niinku meidän piikkiin siinä, et nyt me ollaan suoritettu sitä (=harjoittelijoiden valintaa) niin, että mä tapaan henkilökohtaisesti jokaisen meille tulevan harjoittelijan ja me keskustellaan riittävästi ennen eikä meillä sit täämösii keskeyttämistapauksia oo ollu enää yhtään.

Harjoittelijoiden ottamisesta yritykseen kysyttäessä kävi selväksi, että suhtautuminen oli todella positiivista, sillä harjoittelijoista oli yleisesti ottaen todella hyviä kokemuksia riippumatta siitä, oliko kyseessä ulkomaalainen vai suomalainen opiskelija. AMK:sta tulleet harjoittelijat ovat olleet yhtä päteviä niin kuin muutkin yrityksessä olleet korkeakouluharjoittelijat. Harjoittelijoiden kanssa ei ole ollut koskaan ongelmia.

Haastateltava täsmensi hyvin voimakkaasti, että harjoittelijoita pitäisi aina tarkastella tiukasti yksilötasolla, sillä ihmiset ovat erilaisia ja toimivat eri tavalla eri tilanteissa. Lisäksi täsmennettiin sitä, että kun valitaan riittävän suuri määrä opiskelijoita harjoitteluun, niin joukkoon mahtuu aivan varmasti hyvien kokemusten lisäksi myös huonoja.

Harjoittelijoista saadut erittäin positiiviset kokemukset arveltiin johtuvan hyvästä alkuperähdytyksestä. Perehdytys koostuu tapaamisesta ja haastattelusta, jossa selvitetään mm. harjoittelijan kiinnostus alaan, oma motivoituminen, työnkuvan toiveet, kehittymistoiveet, ihmistyyppi, jne. Tällaisesta aloitusprosessista voisi olla hyötyä kaikille yrityksille, jotka aikovat ottaa opiskelijaharjoittelijoita.

Harjoittelijoiden kielitaidon osalta haastateltavalla ei ollut negatiivista kommentoitavaa, sillä yrityksessä olleet harjoittelijat olivat pärjänneet englannin kielellä moitteetta. Toisaalta haastateltava ei halunnut lähteä arvailemaan, että olisiko jollakin harjoittelijalla ongelmia juuri englannin kielen kanssa. Haastattelussa myös korostettiin, että harjoittelijalla voi luonnollisesti olla muitakin ongelmia kuin kieli:

[harjoittelijoiden kielitaidosta] Eii mun mielestä. Et lähinnä se ongelma tulee täs organisaatiossa, ku ihmiset puhuu englantia. Mut sanotaan siis et, no tää nyt on vaan mun arvaus, mut mut, suomalaisissa yrityksissä, ni siihen yrityskulttuuriin kuuluu, et sä voit kahvipöydässä keskustella suomeksi. Tämähän sit tietysti muuttaa, et--- jos ollaan vähänkään kohteliaita, ni sit tietysti vaihdetaan semmoseen kieleen, jota kaikki ymmärtää.

Joo... siis... ongelmia nyt voi olla laidasta laitaan, se on selvä asia, ku maailmaan mahtuu monenlaisia juttuja, mut sanotaan, et en mä voi ehkä lähtee spekuloidaan sillä (kielitaidolla), koska meidän kohdal ei oo sattunut sellasta--- Et ei oo esimerkiks tos (harjoittelijoiden) kielitaidossa ollu mitään ongelmaa meidän kohdalla.

Harjoittelupaikkojen saannin helpottamiseksi haastateltava antoi muutamia mielenkiintoisia näkemyksiä:

Nooo... mä sanoisin, et no, tää on tämmönen yleisempi vastaus. Mut nythän se menee usein niin, että—tai ainakin se meillä näkyy niin, et kun tulee toi kevät taas, niin niitä hakemuksia tulee yhtäkkiä sellanen pumppaus, ja sehän on päivän selvää ettei me voida kymmentä harjoittelijaa tänne kerralla. Et yrityksen näkökulmasta, jos sieltä tarjottais tasasesti niitä harjoittelijoita, ni sitten ois helpompi--- helpompi käytännössä--- löytää se harjoittelupaikka, ku se, että sieltä tulee kymmenen kerralla ja sitten voidaan ottaa se yks tai kaks sieltä korkeintaan. Mut et mä ymmärrän, et tähän liittyy opintosuunnitelmia ja muita opiskeluun liittyviä juttuja ettei voi tietty olla ihan villiiä.

Selkein ongelma lienee siis se, että harjoittelijoita tulee liian suuri määrä kerralla etsimään sopivaa harjoittelupaikkaa. Ongelmia tulee juuri pienille yrityksille, koska tällaiset yritykset voivat ottaa tyypillisesti korkeintaan 1-3 harjoittelijaa samaan aikaan. Yrityksmaailman näkökulmasta ongelma helpottuisi siten, että harjoittelujaksojen aloitusta olisi porrastettu tai muuten pilkottu eri puolille lukuvuotta. Tällä menetelmällä harjoittelupaikkojen saanti voisi olla helpompaa Turun alueella. AMK:n osalta rajoittavana tekijänä ovat taasen opiskelijoiden omat opintosuunnitelmat ja kurssien ym. opintokokonaisuuksien sisäinen rytmitys. Opiskelijat voivat toki räätälöidä omat opintonsa melko väljästi, mutta AMK:n omiin opintojaksoihin voi olla vaikea saada niin radikaaleja muutoksia, että harjoittelujaksot olisivat hajautetumpia.

Harjoittelijoiden tuomista eduista yritykselle viitattiin jälleen siihen, että saatava hyöty on kiinni yksilöstä itsestään ja yksilön omista, henkilökohtaisista ominaisuuksista ja motivoituneisuudesta. Lisäksi harjoittelijan tuomiin etuihin vaikuttaa mm. työnkuva ja tehtävät sekä minkä alan harjoittelija on kyseessä:

Taas kerran se on hyvin paljon kiinni siit henkilöstä, hyvin paljon kiinni siit tehtävästä, hyvin paljon kiinni vieläpä siitä, et minkä alan harjoittelija se on.

---Täs on meidän kannalta kiinni tietysti lopulta se, että me voidaan löytää hyvä työntekijä. Päästään oikeesti tutustumaan siihen ihmiseen, rekrytointi on kuitenkin tosi iso homma pienelle yritykselle. Ja sit toisaalta saadaan valmiiksi sellasia hommia ja töitä, joita muuten ei ehkä tulis tehtyä.

Muita merkittäviä etuja yrityksen kannalta oli se, että harjoittelujakson aikana yritys pääsee helposti tutustumaan uuteen ihmiseen. Tällainen tutustuminen helpottaa oleellisesti pienen yrityksen rekrytointitarpeita, sillä rekrytointin koettiin olevan iso urakka. Mikäli harjoittelu sujuu hyvin ja harjoittelija on halukas solmimaan työsuhteen harjoittelun päätyttyä, yritys on yleensä suoraan tarjonnut työpaikkaa. Tällä keinolla on saatu palkattua uusia työntekijöitä vähällä vaivalla, ilman mutkikasta ja aikaavievää rekrytointiprosessia. Rekrytointin kannalta opiskelijaharjoittelijoista on siis selkeä etu. Lisäksi harjoittelijoiden avulla saadaan teetettyä töitä, jotka muuten saattaisivat jäädä lopullisesti tekemättömiksi.

AMK:n antamaan tukeen harjoittelijoista koituvien ongelmien varalta suhtauduttiin negatiivisesti, sillä tuen koettiin olevan yhdentekevää. Seuraavassa näytteessä painotettiin vain sitä, että kaikki lähtee harjoittelijasta itsestään ja harjoittelijan omasta motivaatiosta:

Meil on hyvin tarkkaan selvillä se, et miten me ohjataan nää harjottelijat, miten me otetaan ne sisään... ja sanotaan, et sit jos se homma tyssää siihen, et sil henkilöl ei oo motivaatiota, ni määhän hyvin paljon epäilen, et Ammattikorkeakoulu pystyy siin kohtaa tekemään yhtään mitään. Kyl sen täytyy sit siit henkilöst lähtee ja siit omasta motivaatiosta. Et et... sanotaan, et se mitä... niin, no, noin se menee.

Kysymys siitä, miten AMK voisi markkinoida ja tuoda itseään paremmin esille tuotti mielenkiintoisen keskustelun. Haastateltava kertoi muutamasta markkinointikeinosta:

Ehkä tärkein juttu minkä tää Ammattikorkeen pitäis tehdä, niin ois se, että sen pitäis antaa näille opiskelijoille riittävät valmiudet itse, omatoimisesti, hakea sitä harjottelupaikkaa, kertoo mistä sitä vois hakea ja kertoa että millä tavalla pitäis hakea, et ääähm... kyllähän mainokset vois auttaa, mut yritykset on kiireisiä. Ja siinä kohtaa, jos ovesta kuitenkin kävelee joku nuori mies tai nainen sisälle, ni siinä kohtaa se realisoituu, et mitä se harjottelu oikeesti tarkoittaa eli silloin sen tulevan harjottelijan on hyvä ymmärtää ja osata kertoa riittävän selkeesti, et mitä se harjottelu tarkoittaa yrityksen kannalta.

Tärkein kehittämiskeino olisi se, että AMK-opiskelijoita pitäisi kouluttaa omatoimisesti hakemaan harjoittelupaikkaa. Pitäisi siis järjestää jonkinlaista pakollista opiskelijavalmennusta, jotta opiskelijat ylipäätään tietäisivät, mistä hakea paikkaa ja ennen kaikkea miten hakeminen tulisi tehdä. Suoria mainoksia ei pidetty hyvänä kehittämiskeinona, sillä yrityksissä on jatkuvasti kiire eivätkä

mainokset kiinnittäisi riittävästi huomiota. Yrity maailman kiireisyydestä johtuen, haastateltava suositteli suoran kontaktin ottamista yrityksiin, sillä ovesta sisään kävelevä opiskelija loisi hyvin realistisen kuvan hakijasta.

5.4 Yritys 4

Neljäs haastattelu oli hieman edeltävistä yrityshaastatteluista poikkeava, sillä haastateltavana ei ollut yritys vaan henkilö, joka on työskennellyt pitkään rekrytoinnin parissa. Tällä hetkellä haastateltava työskenteli vastavalmistuneiden AMK-opiskelijoiden rekrytoimisen parissa. Tällainen rekrytointikanava on jokaisen AMK-opiskelijan käytettävissä koulutusohjelmasta riippumatta. Kanavaa käyttävät eniten ulkomaalaistaustaiset opiskelijat, suomalaiset opiskelijat eivät juuri käytä palvelua.

Vaikka haastattelussa ei ollut suoranaista yrity maailman näkökulmaa opiskelijaharjoittelijoihin tai työllistymiseen, tuli tästä huolimatta haastattelussa esiin muutamia kiinnostavia asioita, mm. suomalaisten yritysten työpaikkailmoituksista ja ilmoituskäytännöistä, jotka kertovat osittain yritysten asenteista:

Joo siis, me ei voida sille yhtikäs mitään... Meil on siel kaikki mahdollisuudet tehdä ne (työpaikkailmoitukset) sinne kolmella kielellä: englanti, suomi, ruotsi, mut minkäs teet, ku ei ne (yritykset) laita niit englanniks sinne. Ja justinsa jos ajatellaan..., niin ne tehdään näin juurikin siitä syystä ettei sinne haluta niitä ulkomaalaisia.

Ja jos mä väittäisin ettei työnantajien osalta esiintyis yhtään perussuomalaisuutta, niin mä valehtelisin. Et kyl siin osalla on taustalla... siis asennekin kyseessä, mut sitä ei kukaan tietenkään sano ääneen, kun heitä (=työnantajia) haastattelee. --- Mutta siellä voi hyvin usein olla se oletus, että "ei niistä tiedä niistä ulkomaalaisista", et suomalainen on tavallaan tutumpi ja turvallisempi valinta, ja sitä kautta tulee se asenne mistä mä sanoin.

Haastattelussa tuli esiin ajatuksia työnantajien asenteista ja suhtautumistavoista ulkomaalaisia työnhakijoita ja harjoittelijoita kohtaan. Asenteista heijastuu usein jonkinasteinen "perussuomalaisuus" eli se, miten suomalaista hakijaa pidetään usein ulkomaalaistaustaista hakijaa parempana ja sopivampana, erityisesti ensimmäistä harjoittelupaikkaa haettaessa. Yleisesti ulkomaalaistaustaista henkilöä ei aina pidetä riittävän luotettavana valintana työnhakutilanteessa ts.

ulkomaalaisen pitää pystyä perustelemaan hyvin oma osaamisensa ja vakuuttelemaan halukkuutensa tulevalle työnantajalle. Kiinnostavalla tavalla asenteet ovat syvällä piilossa, koska periaatteessa ulkomaalaisvastainen asenne ei tule muilla tavoin ilmi.

Kielitaitoa ja erityisesti suomen kielen osaamisen puutetta pidettiin selvänä ongelmana. Suomen kielen osaamattomuus ei ole edes haaste vaan suora ongelma:

Siin on niinku harjottelupaikkojen osalta työnantajan kannalta se ongelma, et varsinkin ne ensimmäiset harjottelut, perusharjottelut, niin ne tahtoo olla normaalisti asiakasrajapinnassa työskentelyä: sä olet esimerkiksi tietokonekaupassa myymäs tietokoneita tai ohjelmistoja tai sä teet asiakasneuvontaa: sä oot mikrotues selittämäs, et miten tietokoneet toimii tavallisille pulliaisille--- ja siin on pakko puhuu suomee.

Ja se on nimenomaan siinä vaiheessa, ku sä olet tekemisissä asiakkaan kanssa, ni se asiakaspalvelukieli on suomi. Sitkun sä oot spesialisti IT-alalla, jos puhutaan DP:stä nyt [niin tota] sitkun sä oot asiantuntija ja sä oot töissä englanninkieltä työkielenä käyttävässä ohjelmointiryhmässä tai suunnitteluryhmässä, ni se ei enää oookkaan niin olennainen asia, koska siel on suomenkielistä porukkaa myös{---}. Toinen ongelma on se, että siellä on näiden harjoittelijoiden esimiehinä suomalaisia insinöörejä, tää koskee vähän kaikkia insinöörialoja, ja ne insinöörit eivät halua puhua englantia, jos ei oo pakko. Ja se on työlästä näille insinööreille hoitaa sitä ulkomaankielistä hakijaa tai harjoittelijaa.

Edellä oleva näyte haastattelusta tuo jälleen hyvin yksiselitteisesti esille suomen kielen osaamisen merkityksen harjoittelu- ja työpaikkaa haettaessa. Kielitaidolla näyttäisi olevan suuri merkitys, koska ensimmäisen harjoittelun aikana on tyypillistä työskennellä erilaisissa asiakaspalvelutehtävissä, joissa toimiminen ilman suomen kielen osaamista on mahdotonta, sillä esim. suomalainen asiakas haluaa hoitaa asiansa suomeksi. Myöhemmässä työnhakuvaiheessa, mikäli hakija on jo kokenut alan ammattilainen, suomen kielen osaamista ei juurikaan tarvita, sillä useimmiten IT-alan asiantuntijatehtävissä työkielenä on englanti.

Harjoittelijoiden puutteellisen suomen kielen taidon lisäksi esiin nousi toinen ongelma, joka tulee työnantajatahon suunnalta. Ongelmana on nimittäin suomalaisten insinöörien haluttomuus puhua englantia. Haluttomuuden arveltiin johtuvan siitä, että asioiden hoitaminen vieraalla kielellä aiheuttaa paljon vaivaa ja kuluttaa turhaan aikaa:

[englannin kieli] Joo siis... se on tietyllä tavalla laiskuutta ja tietyillä aloilla se on jopa oikea ongelma, koska meidän insinöörikoulutus, ni sieltä valmistuu ihmisiä, jotka eivät osaa englantia, puhuttuu englantia. Siel on niin pieni määrä sitä englannin opetusta---

Ratkaisuksi edellä mainittuihin kieliongelmiin on esitetty mm. hankkeita, joissa harjoittelu toteutettaisiin siten, että harjoittelupaikassa olisi kaksi harjoittelijaa, suomalainen ja ulkomaalainen ikäänkuin harjoitteluparina, mutta tällainen hanke ei ole lähtenyt käyntiin.

[harjoittelun palkattomuus] Yks ongelma mikä muuten tulee näissä pk-yrityksissä on se, että harjoittelijoiden pitäisi saada palkkaa, näiden ulkomaalaisten harjoittelijoiden, koska ne ei saa opintotukea, ja palkaton harjoittelu on niille miltei mahdoton ja se on... miten mä nyt sanoisin, vaikeuttaa huomattavasti asiaa. Varsinkin PK-yritykset on hyvinkin haluttomia ottamaan sitä kustannusta, koska se on suoraan omistajan omasta ruokapöydästä pois, mitä maksetaan jollekulle. Ja tota--- ne mielellään ottaa palkattomia harjoittelijoita. Ja varsinkin, ku aatellaan, et voi olla yritykselle ensimmäinen ulkomaalainen työntekijä ja siin on niinku sen yrityksen näkökulmasta hirveä riski, et mitä tästä tulee ja se palkattomuus auttais, et siit ei tuu kustannuksia, ainakaan suoria kustannuksia. Mut se on sit taas näiden opiskelijoiden kannalta mahdotonta, useimmiten mahdotonta, koska pitää sitä rahaa saada elämiseen.

Harjoittelujaksojen palkattomuus koettiin pahana ongelmana, koska ulkomaalaisten opiskelijoiden olisi pakko saada palkkaa harjoitteluajalta, koska heillä ei ole oikeutta saada Kelan opintorahaa tai asumislisää. Tämän takia palkattoman harjoittelupaikan vastaanottaminen on lähes mahdotonta, sillä harjoitteluajana on vaikea tehdä palkkatyötä samanaikaisesti. Toisaalta palkan maksaminen on ymmärrettävä riski, ainakin pienille yrityksille, taloudellisten resurssien kulumisen takia.

Haastattelun lopussa pohdittiin sitä, miten ulkomaalaistaustaisten työnhakutilannetta ja harjoittelupaikan saantia voitaisiin parantaa:

[sijoittuminen työelämään] Yks työnhaun kannalta merkittävä ongelma on nimenomaan, vaikka aasialaisilla, on se, että ei heidän kulttuureissa tosta noin vaan mennä bachelor-tason tutkinnolla hakemaan töitä jostakin hienosta yhtiöstä. Mul yksikin kiinalainen täällä sanoi, et ei hän voi Finnaireihin ottaa yhteyttä, kun hän valmistuu insinööriksi, et se on niin iso yhtiö, et pitää olla vähintään diplomi-insinööri, mikä ei tietenkään Suomessa oo ollenkaan totta. Et nää tällaiset kulttuuriset käsityserot jarruttaa tiettyssä määrin tota työllistymistä ja sit työnantajapuolella on ihan samoi käsityksiä. ---Et mitä lähempänä Suomea ollaan kulttuurisesti, ni sitä helpompaa se sijoittuminen on.

Työnhaun perusteista puhuttaessa tuli ilmi, että koulun puolesta kyllä saadaan hyvät valmiudet työhakemusten ja CV:n kirjoittamiseen, mutta itse

työnhakutilanne ja työpaikkojen hakeminen on monille vierasta. Suurin ongelma tuli kulttuurien välisissä eroissa ja ennen kaikkea siinä, miten erilaiset työkulttuurit eri maanosissa saattaa olla. Kulttuurierot ovat siis hidasteena työmarkkinoille sijoittumisessa. Esimerkkinä oleva aasialainen vastavalmistunut insinööri on erinomainen, sillä tilanne voi olla monelle ulkomaalaiselle valmistuneelle todellisuutta, johon joudutaan opiskelujen päätyttyä.

Lisäksi esimerkki kertoo sen, että opiskelijoille olisi hyvä jakaa tietoa suomalaisesta työkulttuurista ja siitä, miten länsimaissa tavallisesti lähestytään potentiaalisia yrityksiä, joihin hakija haluaisi mennä töihin. Tällaisella kädestä pitäen -tyylisellä ohjauksella voitaisiin poistaa kulttuurierojen aiheuttamia käsityksiä ja harhaluuloja ja näin ollen parantaa työnsaantimahdollisuuksia. Totuus on se, että mitä kauempaa opiskelija tulee Suomeen, niin sitä hankalampaa työllistäminen on ja vastaavasti mitä lähempänä Suomea opiskelijan kotimaa on, niin sitä vähemmän kohdataan ongelmia työpaikan saamisessa.

[paranusehdotuksia harjoittelupaikkojen saannin kehittämiseksi] Siis se lähtee pitkälti siitä, et opettajat rakentaa, kyseisten koulutusohjelmien opettajat, henkilösuhteet tiettyihin yrityksiin ja niiden ihmisten suhteiden kautta se pelaa. Pitäis olla aitoo, elävää yhteistyötä opettajien ja niiden yritysten välillä. --- Projekteja, jotka tulee mejän kautta esim. T&K:n kautta, hyödyntää niitä, siihen, et opiskelijat pääsee tekemään yrityksiin. Tän tyyppistä... se on niinku sitä parasta markkinointia. ---Kontaktit pitäis olla siel koulutusohjelma- ja henkilötasolla, et löytää sielt semmoset henkilöt, jotka sit tavallaan tuntee sen koulutusohjelman, tietää mitä sielt tulee ja suhtautuu positiivisesti kansainvälisyyteen.

Harjoittelupaikkojen saannin helpottamiseksi ehdotettiin vahvojen yhteistyöverkostojen solmimista koulun ja sopivien yritysten välille. Lyhyesti sanottuna henkilösuhteet ja niiden kautta tapahtuva markkinointi olisivat avainasemassa, jotta AMK saisi solmittua riittävästi kontakteja yritysmaailmaan. Myös projektien toteuttamista yhdessä yritysmaailman kanssa ehdotettiin, jotta opiskelijat voisivat sitä kautta päästä itse solmimaan suhteita yrityksiin.

5.5 Yritys 5

Viidentenä haastateltavana oli vuonna 2005 perustetun yrityksen myyntipäällikkö. Yritys tuottaa erilaisia ohjelmistoja toisten yritysten käyttöön

ohjelmistopalvelujen muodossa. Yritys toimii vain kotimaan markkinoilla: Turun lisäksi Jyväskylässä on toinen toimipiste. Konserniin kuuluu kaikkiaan 15 työntekijää.

Yrityksessä on ollut vuosien varrella paljon Turun AMK:n insinööriharjoittelijoita, mutta kaikki harjoittelijat ovat olleet suomalaisia. Yrityksellä ei siis ollut lainkaan kokemusta ulkomaalaistaustaisista opiskelijaharjoittelijoista. Ulkomaalaisia opiskelijoita on hakenut harjoittelupaikkaa yrityksestä, mutta yhtäkään ulkomaalaista ei ole koskaan valittu. Syynä tähän on ollut vain ja ainoastaan suomen kielen puutteelliset taidot. Yrityksessä pidettiin erittäin suurena esteenä, mikäli harjoittelija ei puhuisi muuta kuin englantia.

[ulkomaalaisten tai suomalaisen harjoittelijan ottaminen] Tää riippuu kans tehtävästä... Puhtaasti "sisäisissä töissä", joissa ei siis edellytetä dokumentointia tai asiointia asiakkaan kanssa, vaatimukset olisivat varmaankin samat. Esimerkiks "puhdas" laitehuoltotyöharjoittelu vois hyvinki sopia ulkomaalaiselle; "puhdas" siis on yhtä kuin ei kosketuksissa asiakasrajapintaan, vaan ainoastaan tietotekniikkaan ja omaan henkilökuntaan. ---Ja sama juttu, et vaiks kommunikoitais sähköpostin kautta, ni suomea on pakko osata. Mut kyl näiden ulkomaalaisten kohdalla on ollu se kielijuttu se (este). Sitkun ollaan mietitty se työläys viel.

Haastattelun perusteella kotimaiset ja ulkomaalaiset insinööriharjoittelijat ovat samalla lähtöviivalla ja siten tasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden, mutta käytännössä yritys ei ole koskaan valinnut ulkomaalaista harjoittelijaa juuri kieliongelman takia. Kieliongelma on yrityksen kannalta myös resurssikysymys, sillä englantia puhuvan harjoittelijan kanssa kommunikointi ja harjoittelijan ohjeistaminen jne. koettiin vievän paljon aikaa. Suomalaisen harjoittelijan kanssa selvittäisiin vähemmällä vaivalla.

Toinen perustavanlaatuisen este ulkomaalaisten harjoittelijoiden ottamiselle on se, että yrityksessä lähes jokainen työnkuva, poislukien laitehuolto, sisältää jatkuvaa, sekä suullista että kirjallista, kanssakäymistä asiakkaiden kanssa. Suomen kieli on pakko hallita, sillä kaikki asiakkaat ovat suomalaisia ja he haluavat asioida suomeksi, olipa kyseessä kasvokkain tapahtuvat asiakaspalvelutilanteet tai esim. sähköpostitse tapahtuva asiointi.

[kv-harjoittelijan tuomat edut yritykselle] Ainoana negatiivisena asiana näen kielitaidon. Harjoittelijat ovat mm. asiakaspalvelutilanteessa monta kertaa empaattisempia ja kiireettömämpiä kuin varsinaiset ammattilaiset – ja

kansainvälinen harjoittelija voisi olla miellyttävämpi kokemus asiakkaalle, mutta kielitaito on tässä ehdoton rajapyykki. Ilman kielitaitoa ei alallamme oikeastaan voi toimia asiakasrajapinnassa.

Haastateltava korosti moneen otteeseen, että ainoa rajoittava tekijä ulkomaalaisen harjoittelijan ottamiselle on nimenomaan suomen kielen osaamistaso: ilman suomea on mahdoton pärjätä. Oletuksena toki on, että harjoittelija osaisi englannin kieltä riittävän hyvin. Muilta osin ulkomaalainen harjoittelija koettaisiin tervetulleeksi vaihteluksi, erityisesti asiakkaiden kannalta.

[Harjoittelupaikkojen saannin helpottaminen] Kv-opiskelijoiden pitäis jotenkin profiloitua taikka hakea tehtäviä, jotka ovat täysin ilman asiakaspalvelurajapintaa. Näitä tehtäviä tai töitä löytyy kyllä lähes kaikista yrityksistä – eri asia löytyykö tarpeeksi paljon. Jos yrityksen henkilökunnan keski-ikä on alle 40 vuotta, ni englannin kielen käytön tarve sisäisissä tehtävissä ei yleensä ole mikään ongelma. ---"back-office"-ajatus eli harjoittelijat käytettäisiin esim. asiakasrekisterien ja -tietokantojen tuoreuttamiseen. Täähän ois tämmöstä mekaanista työtä tällanen rekisterien päivittäminen, mut se on tyypillisesti harjoittelijalle tuuppattavaa – mutta (yritykselle) merkittävää ja haastavaa – työtä, jossa kielitaidolla ei ole juurikaan merkitystä.

---Vinkit siis: hakekaa harjoittelupaikkoja kv-opiskelijoille firmoista, joissa on 1) tiedonsyöttötarpeita, esim. luottotietofirmit 2) tietojen ylläpitotarpeita eli vähän isompia PK-firmit 3) back-office-toimintoja, joissa ei tarvitse olla tekemisissä asiakkaiden kanssa (esim. huoltotyö tai ohjelmointi). Kielenosaaminen on tässä se rajoittava tekijä eli harjoittelupaikkoja löytyy niiden tehtävien myötä, joissa kielenosaaminen ei ole välttämättömyys.

Tärkein keino, jolla kv-opiskelijoiden harjoittelupaikkojen saamista voitaisiin parantaa on se, että opiskelijoille tulisi saada paikkoja, joissa työskentely tapahtuu joissain muissa tehtävissä kuin asiakaspalvelussa. Tällaisia tehtäviä voisivat olla esim. erilaiset huoltotyöt ja ohjelmointityö.

Haastattelussa viitattiin erilaisiin back-office-töihin, jotka tapahtuvat yrityksen takahuoneessa, mm. asiakasrekisterin ja -yhteystietojen ajan tasalle saattaminen. Tällaiset työt voisivat sopia hyvin myös suomea taitamattomille henkilöille. Eri työtehtäviä ei vähätelty tai asetettu eriarvoiseen asemaan, vaan esim. backoffice-töitä pidettiin hedelmällisinä yrityksen kannalta. Haastattelun päätteeksi todettiin, että mikäli sekä suullinen että kirjallinen suomen kieli on hyvin hallinnassa, niin harjoittelupaikan saamisessa ulkomaalaisuus saattaa olla jopa eduksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöhön kerätty haastattelumateriaali ja materiaalin perusteella tehdyt päätelmät antavat selkeän ja toisaalta monivivahteisen kuvan esteistä ja ongelmista, joita vastavalmistuneet kohtaavat Suomeen ja suomalaiseen työelämään integroitumisessa. Haastatteluissa opiskelijoiden näkökulma antaa luonnollisesti varsin erilaisen kuvan ongelmista verrattuna työnantajien käsitykseen siitä, miten integroitumista pitäisi kehittää ja ongelmia ratkaista.

Yllättävää kyllä IT Degreeen opiskelijat eivät tunnu pitävän suomen kielen taidon puutetta esteenä harjoittelu- tai työpaikan saannille, sillä opiskelijat pitävät omaa suomen osaamistaan riittävänä. Opiskelijat eivät myöskään koe tarvitsevansa lisäohjausta opintoihinsa tai työnsaantiin AMK:n puolelta, sillä opiskelijat turvautuvat lähinnä muilta ulkomaalaisilta opiskelutovereilta saataviin tukeen. Erityisesti opiskelijoiden suomen kielen riittävään osaamistasoon tulee suhtautua varauksella, sillä opiskelijoiden haastattelussa tuli väistämättä esiin jonkinlainen miellyttämisen tarve tai pelkästään se, ettei kysymystä ymmärretty oikein, sillä suurin osa haastateltavista (71 %) kertoi selviävänsä arkielämän tilanteista suomen kielellä. Suomen kielen opetusta annetaan ulkomaalaisille opiskelijoille kuitenkin vain muutaman opintopisteen verran, joten havaintoon on suhtauduttava erittäin kriittisesti eikä havainnon pohjalta voi tehdä yleistyksiä. Miellyttämisen taustalla saattavat olla kulttuurilliset seikat, kuten kritiikin antamisen pelko tai pelko siitä, että voi menettää kasvonsa tai kunniansa opiskelijayhteisössä.

Yrityshaastatteluiden pohjalta voi todeta, että jokaisessa haastattelussa toistuivat lähes samat vastaukset tai ainakin vastauksista oli helppo poimia yhtenäinen linja opiskelijoiden integroitumista ja työnsaantia koskeviin ongelmiin. Jokaisessa yrityshaastattelussa (lukuun ottamatta haastattelua nro. 3) korostettiin suomen kielen taidon merkitystä työllistymisprosessissa, sillä kotimaisilla työmarkkinoilla on tärkeää osata kommunikoida suomeksi sekä suullisesti että kirjallisesti.

Suomen kielen osaamisen merkittävyys perustuu pitkälti siihen, että IT-alalla tehdään ohjelmointi-, koodaus- ja suunnittelutyön lisäksi paljon asiakaspalvelutyötä. Kotimaisten IT-alan yritysten asiakkaat ovat useimmiten suomalaisia, ja he haluavat hoitaa asiansa suomeksi riippumatta siitä, tapahtuuko asiakaspalvelutilanne kasvokkain, puhelimitse tai sähköpostitse. Mielenkiintoisena yksityiskohtana mainittakoon Yritys 3:n haastattelu, jossa painotettiin voimakkaasti jokaisen opiskelijaharjoittelijan yksilöllisyyttä. Kyseisessä haastattelussa ei koettu suomen kielen puutteellisen taidon olevan este työsaannille, sillä ongelmaksi koettiin lähinnä yrityksen oman henkilökunnan englannin kielen taito.

Kielitaito on siis merkittävin ja ainoa, todella painava este ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden työ- ja harjoittelupaikan saannille. Muita esteitä työnantajien puolelta olivat asenteet ulkomaalaisia kohtaan. Asenteella tarkoitetaan tietynlaista pelkoa palkata ulkomaalaistaustainen henkilö töihin tai valita tekemään harjoittelua yritykseen. Pelot juontavat juurensa näkemyksestä, jonka mukaan suomalaisia hakijoita pidetään toisinaan etusijalla ulkomaalaisiin hakijoihin verrattuna. Tämä johtuu siitä, että ulkomaalaisen arvellaan tuottavan liikaa vaivaa yritykselle, kun asioita ei voida hoitaa suomeksi vaan työkielenä olisi englanti. Kyseessä on resurssikysymys, sillä varsinkin pienissä IT-alan yrityksissä rekrytointi ja uuden työntekijän perehdytys vaatii runsaasti aikaa: esim. harjoittelijasta huolehtimiseen käytetty aika on pois muiden töiden tekemiseen käytetystä ajasta.

Yrityksiä haastatteleamalla pyrittiin etsimään integroitumiseen liittyvien ongelmien lisäksi myös ratkaisuja niihin. Eniten suositeltu kehittämissuositus opiskelijaintegroutumisen parantamiseksi oli Turun AMK:n ja yritysmaailman yhteistyön kehittäminen: AMK:n tulisi luoda kontaktiverkosto Varsinais-Suomen yritysmaailmaan. Ennen kaikkea kontakteja tulisi luoda sellaisiin yrityksiin, jotka ovat potentiaalisia harjoittelupaikkojen tarjoajia. Verkoston luomiseksi voitaisiin hyödyntää markkinoinnin lisäämistä sekä erilaisia projekteja, harjoitustöitä ym. yhteistyöhankkeita, joita opiskelijat tekisivät yhdessä jonkin yrityksen kanssa.

Tällä tavoin AMK toisi itseään esiin ja saisi siten enemmän näkyvyyttä yritysmaailmassa.

Jälkikäteen ajateltuna opinnäytetyöstä saadut tulokset ovat varmasti hedelmällisiä tulevaisuudessa, kun suomalaista insinöörikoulutusta pyritään kehittämään yhä paremmaksi. Työn tulokset ovat tärkeitä myös Turun AMK:lle, jolle tämä työ on tehty.

Kirjoitusprosessin ja haastatteluiden tekemisen aikana ajattelu ja näkökulmat suomalaiseen korkeakouluopiskeluun ja työmarkkinoihin laajentuivat. Siispä opinnäytetyön tekeminen oli avartava kokemus. Työn tärkeimmät tavoitteet saavutettiin, unohtamatta objektiivisuuden, kriittisyyden ja jopa hienouden skeptisyyden ylläpitoa. Työn tekemisen aikana kohdatut ongelmat olivat lähinnä käytännön asioihin liittyviä: jatkuvasti muuttuvat haastattelu-aikataulut, sanelukoneen käyttö sekä ajan tasalla olevien teoreettisten lähdeaineistojen löytäminen. Muilta osin kaikki sujui hyvin ja valmiiseen opinnäytetyöhön voidaan kokonaisuutena olla hyvin tyytyväisiä.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. 3., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

CIMO 2011. Mikä on CIMO?. Viitattu 29.3.2011 www.cimo.fi > Mikä on CIMO? – CIMO asiantuntijana.

Garam, I. 2009. Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Fakta – tietoja ja tilastoja –sarja osa 2/2009. CIMO.

Hirsjärvi S. & Hurme H. 2000. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi S.; Remes P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otava.

Jyväskylän yliopisto 2011. Tietoa ulkomaista opiskelupaikkaa itsenäisesti (vaihto-ohjelmien ulkopuolella) etsiville. Viitattu 29.3.2011 Etusivu > Hallinto > Kansainväliset palvelut > Opiskelijalle > Opiskelu ulkomailla > Vaihdon suunnittelu > Tietoa ulkomaista opiskelupaikkaa itsenäisesti (vaihto-ohjelmien ulkopuolella) etsiville.

KELA 2011. Kela – Kansaneläkelaitos. Viitattu 29.5.2011 <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf?Open>.

Kärki, J.: Ulkomaalaiset perustutkinto-opiskelijat 2005: opetusaineisto [elektroninen aineisto]. FSD2139, versio 1 (2006-05-22). Helsingin, Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistojen sekä Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnat [tuottajat], 2005. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2006.

Maatieto 2011. Lukukausimaksut. Viitattu 29.3.2011 Etusivu > Britannia > Opiskelemaan > Opiskelijana Britanniassa > Lukukausimaksut.

Suomen Kuvalehti 2009. Saarinen, E.; Ulkomaalaiset opiskelijat Suomessa: Vain harva jää. Viitattu 16.4.2011 <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/talous/ulkomaalaiset-opiskelijat-suomessa-vain-harva-jaa>.

Taloussanommat 2011. Näin ulkomaiset opiskelijat arvioivat Suomea. Viitattu 16.4.2011 <http://www.taloussanommat.fi/uutinen/2011/04/06/nain-ulkomaiset-opiskelijat-arvioivat-suomea/20114888/243>.

Tuima 2010. Saarenpää, A.; Ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistyminen Suomessa on vaikeaa. Viitattu 16.4.2011 <http://tuima.fi/blog/2010/05/27/ulkomaalaisten-opiskelijoiden-tyollistyminen-suomessa-on-vaikeaa>.

Turun AMK 2010. Information Technology. Viitattu 16.4.2011 www.turkuamk.fi > Turun ammattikorkeakoulu > Koulutustarjonta ja haku > Vieraskielinen AMK-tutkinto nuoret.

Turun AMK 2010. Kansainvälistymisellä menestykseen!. Viitattu 16.4.2011 www.turkuamk.fi > Esittely > Kansainvälisyys.

Turun AMK 2010. Kirjasto- ja tietopalvelu. Viitattu 16.4.2011 www.turkuamk.fi > Turun ammattikorkeakoulu > Koulutustarjonta ja haku > AMK-tutkinto nuoret > Kulttuuriala.

Turun AMK 2011. COSMOS NETWORK: asiantuntijoiden työkäytäntöjen ja työperäisen maahanmuuton kehittäminen. Viitattu 27.3.2011 www.turkuamk.fi > Turun ammattikorkeakoulu > Yksiköt > Tietoliikenne ja sähköinen kauppa > Tutkimus ja kehitystoiminta > Projektiesittelyt.

Turun AMK 2011. DEGREE PROGRAMME IN INFORMATION TECHNOLOGY, TURKU. Viitattu 16.4.2011 www.turkuamk.fi > Turku University of Applied Sciences > Faculties and Campuses > Telecommunication and e-Business > Degree Programmes.

Turun AMK 2011. TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES. Viitattu 16.4.2011 www.turkuamk.fi > Turku University of Applied Sciences.

Turun Ammattikorkeakoulu: Opinto-opas 2002–2006. 2002. Kirjakas ry.

Turun Ammattikorkeakoulu: Tekniikka ja liikenne – opinto-opas 2000–2001. 2000. Kirjakas ry.

Webropol 2011. Yliopistot ja korkeakoulut. Viitattu 4.4.2011 www.webropol.com > Finland > Käyttöalueet > Yliopistot ja korkeakoulut.

Webropol-kysely opiskelijoille:

International IT Degree Programme students in Turku University of Applied Sciences (TUAS) – Impressions on Finland and future plans in joining the Finnish labour market

Introduction to Research

The purpose of this study is to chart the class of 2010 of the Degree Programme in Information Technology students' background information, their goals and plans concerning their studies and possible future plans in joining the Finnish labour market.

The aim of this study is to be a longitudinal study. This means that there are plans that the students are going to be surveyed and interviewed at some point each year during their studies.

The research group consists of: Degree Programme Manager Olli Mäkinen, Senior Lecturer Katri Rintamäki and students of the Degree Programme in Library and Information Services.

All the information given is confidential and no individual answers will be made public. The respondent's name or identity will not be revealed to anyone.

The results of this questionnaire will be used to develop the Degree Programme in Information Technology.

Background information

1. Sex

- Male
- Female

2. Age

- 19 or younger
- 20-22
- 23-25
- 26-28
- 29 or older

3. Which country are you from?

4. What are the official languages of your home country?

5. Which language do you speak with your family?

6. Educational background

Check all that apply:

- Elementary school
- Matriculation examination / High school graduate
- Vocational school
- Bachelor's Degree
- Master's Degree
- Doctorate
- Other, please specify:

7. How many languages do you speak including your mother tongue?

- 1-2
- 3-4
- 5 or more

8. What are your living arrangements? I live:

- Alone in a flat
- With my family
- In a single flat with a common kitchen
- A shared flat
- A shared room
- Other, please specify:

9. How do you finance your studies?

- I have savings
- I have a loan
- My family provides for me
- I work part-time
- I have a scholarship
- Other, please specify:

10. Do you support any family members?

- No
- Yes, in Finland
- Yes, in my home country

11. If you work part-time, what kind of work do you do?

12. Approximately how many hours a week do you work?

- 5 or less
- 5-10
- 10-15
- 15-20
- 20 or more

Where did you find information about Finland and Turku University of Applied Sciences (TUAS)?

13. Where did you first hear about TUAS?

- On the Internet
- From my own school
- Brochures
- Other media (Newspapers, TV)
- Social media (Facebook, Twitter, Myspace)
- From a friend or a relative
- Other, please specify:

14. Where did you find more information on TUAS?

Check all that apply:

- On the Internet
- From my own school
- Brochures
- Other media (Newspapers, TV)
- Social media (Facebook, Twitter, Myspace)
- From a friend or relative
- Other, please specify:

15. Where did you find general information about Finland?

Check all that apply:

- On the Internet
 From my own school
 Brochures
 Other media (Newspapers, TV)
 Social media (Facebook, Twitter, Myspace)
 From a friend or a relative
 Other, please specify:

16. Was it easy to find the information?

	1	2	3	4	
Difficult	☐	☐	☐	☐	Easy

17. Was the information:

	1	2	3	4	
Useless	☐	☐	☐	☐	Useful
Out of date	☐	☐	☐	☐	Up to date
Hard to understand	☐	☐	☐	☐	Easy to understand

18. Did you enter the country before the TUAS' orientation week?

- Yes
 No

19. Did you participate in the orientation week?

- Yes
 No

20. Did you read the TUAS' information package you got via post before arriving?

- Yes
- No

21. Have you got enough information about:

(1 = Too little, 4 = Enough)

	1	2	3	4
Studying	☐	☐	☐	☐
Housing	☐	☐	☐	☐
Living	☐	☐	☐	☐
Finances	☐	☐	☐	☐

22. Was TUAS your first choice as a study place?

- Yes
- No

23. Why did you pick TUAS as a study place?

24. Is this your first time studying abroad?

- Yes
- If not, where have you been before?

The Finnish culture

25. Have you got previous experiences about or connections in Finland?

- No
- Yes, I have friends here
- Yes, I have relatives here
- Yes, I know a person who has lived here
- Yes, I know a person who has visited Finland

26. Have you been to Finland before? (Check the main one that applies)

- No
- Yes, I have visited Finland
- Yes, I have worked here
- Yes, I have studied here

27. Are you taking any Finnish language courses?

- Yes
- No

28. If so, how many hours a week?

- 1-2
- 3-4
- 5 or more

29. Do you feel that you can manage with Finnish in everyday situations, e.g. in a supermarket?

- Yes
- No

30. Have you noticed any differences between your home country and Finland, e.g. sticking to timetables?

- No
- Yes, please specify:

31. When shopping for food, is it easy to find items you are used to?

- Yes
- No, it's difficult

32. Do you feel at home in Finland?

I feel like a total stranger 1 2 3 4 I feel like home

33. Who do you spend your free time with?

- Students from my home country
- Other people from my home country
- Other English speaking students
- Finnish students
- Other Finnish people

34. On a scale of 1 to 4 how true do you think the following statements are?

(1 = very false, 2 = partly false, 3 = partly true, 4 = very true)

	1	2	3	4
It is hard to find information on work opportunities in Turku	☐	☐	☐	☐
It is hard to find information about hobbies and other activities in Turku	☐	☐	☐	☐
It is hard to get to know Finnish people	☐	☐	☐	☐
Cultural differences make it difficult to feel at home in Turku	☐	☐	☐	☐

IT Degree**35. Have you studied IT before?**

- Yes
- No

36. Were your studies theoretical or practical?

Answer this, if you answered yes to the previous question.

- Theoretical (no or little Practical work with computers)
- Practical (lots of or mainly practical work with computers)

37. How do you feel about the study methods in TUAS?

Please select the most suitable alternative on the scale:

Unfamiliar 1 2 3 4 Familiar

38. The standard of education in TUAS is:

	1	2	3	4	
Low	☐	☐	☐	☐	High

39. The teachers' ability to use English is:

	1	2	3	4	
Poor	☐	☐	☐	☐	Excellent

40. The teachers' ability to communicate is:

	1	2	3	4	
Poor	☐	☐	☐	☐	Excellent

41. The teachers' ability to educate is:

	1	2	3	4	
Poor	☐	☐	☐	☐	Excellent

42. Classrooms and equipment are...

	1	2	3	4	
Out of date	☐	☐	☐	☐	Up to date

43. On a scale of 1 to 4 how true do you think the following statements are?

(1 = very false, 2 = partly false, 3 = partly true, 4 = very true)

	1	2	3	4
Schoolwork demands too much of my time	☐	☐	☐	☐
There are not enough Finnish language courses in TUAS	☐	☐	☐	☐
It is hard to find information about my studies	☐	☐	☐	☐
My computer skills do not meet the level of teaching in TUAS	☐	☐	☐	☐
The study methods differ greatly from the ones used in my previous studies	☐	☐	☐	☐
I find the study methods used in my courses hard to adjust to	☐	☐	☐	☐

Instruction

44. Have you had enough instuction during your stay here?

	1	2	3	4	
Too little	☐	☐	☐	☐	Enough

45. Has the information you have received been:

	1	2	3	4	
Out of date	☐	☐	☐	☐	Up to date
Inaccurate	☐	☐	☐	☐	Accurate

46. Who do you turn to when you have problems with:

	Tutor student	Some other student	Tutor teacher	Some other teacher	Student office	Study advisor	Degree Programme Manager
Your studies?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Living?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Housing?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Personal problems?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

47. How would you rate your own ability to take the initiative in finding information?

	1	2	3	4	5	
Poor	☐	☐	☐	☐	☐	Good

Future plans

48. What will you do after graduation, choose the most likely alternative:

- I will stay in Finland to work
- I will stay in Finland to continue my studies
- I will return to my home country
- I will move to another foreign country to work
- I will move to another foreign country to continue my studies

49. What do you think are the main obstacles against finding a job opportunity from a Finnish employer?

(Choose three)

- Language skills
- Cultural differences
- Long distances
- Lack of jobs
- Employer's high expectations
- Strict schedules
- Lack of motivation
- Lack of competence
- Psychological/personal reasons
- Other, please clarify:

50. What do you think are the main obstacles of not being able to integrate into Finnish society?

(Choose three)

- Language barrier
- Cultural differences
- Long distances
- Homesickness
- Cuisine (not able to find/cook familiar food)
- Social atmosphere
- Climate
- No Finnish acquaintances
- Other, please clarify:

Haastattelulomake yrityksille

PERUSTIEDOT & TAUSTATIEDOT

1. Kertoisitko aluksi yrityksestänne ja sen toimialasta? (Tuotteet ja palvelut)
2. Milloin yrityksenne on perustettu?
3. Kuinka monta työntekijää yrityksessänne on?
4. Toimiiko yrityksenne kansainvälisillä markkinoilla? Miten ja millä markkinoilla?

ASENTEET

5. Onko teillä kokemusta opiskelijaharjoittelijoista? Millaisia kokemuksia?
6. Onko teillä kokemusta kv. opiskelijaharjoittelijoista? Millaisia kokemuksia?
7. Millaisia odotuksia/vaatimuksia kohdistetaan liittyen opiskelijaharjoitteluun?
 - 7.1 Eroavatko vaatimukset jotenkin, jos kyseessä on ulkomaalainen opiskelijaharjoittelija?
8. Miten itse suhtaudutte kv. opiskelijaharjoittelijoihin?
 - 8.1 Miten omasta mielestänne kv. opiskelijaharjoittelijat eroavat suomalaisista harjoittelijoista?

ONGELMAT

9. Oletteko kohdannut ongelmia liittyen opiskelijaharjoittelijoihin? Millaisia ongelmia?
10. Onko kyseessä ollut kv. vai suomalainen opiskelijaharjoittelija?
11. Millaista tukea toivoisitte Turun AMK:n taholta, mikäli opiskelijaharjoittelijan kanssa tulee ongelmia? Onko tällaiselle tuelle tarvetta?
12. Kv. harjoittelijoiden harjoittelupaikan saantia alueen yrityksistä on osoittautunut erittäin haastavaksi. Miten teidän mielestänne Turun AMK voisi edistää harjoittelupaikan saantia?
13. Mitä ongelmia mielestänne kv. opiskelijoilla on suomalaisen yhteiskuntaan/työelämään sopeutumisen suhteen?
14. Miten Turun AMK voisi tukea opiskelijoita, jotta kv. opiskelijoiden sopeutuminen suomalaiseen työelämään olisi helpompaa?

EDUT

15. Mitä vahvuuksia yrityksenne näkökulmasta kv. opiskelijaharjoittelijalla on verrattuna suomalaiseen harjoittelijaan?
16. Miten ja missä Turun AMK:n kannattaisi mielestänne markkinoida kv. opiskelijaharjoittelijoita alueen yrityksille?

Olen nyt käynyt läpi kaikki valmistelemani kysymykset, onko teillä mielessänne vielä jotain, mitä en ole huomannut kysyä?